Ao. 1820.] [No. 19.

Bataviasche

Courant.

ZATURDAG, den 6den MEI, 1820.

BENOEMINGEN.

Bij het materieel der artillerie.

Tot majoor, de kapitein *B. Osten.*

24ste bataillon infanterie.

Tot 2de luitenant adjudant, de 2de luitenant *B. Pieters*, en

Tot 2de luitenant, de adjudant onder officier . . . . *Hendriks.*

ZEE-TIJDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

April 29 — brik Elizabeth, S. Martens, van Samarang, den 22 april, pasſagiers de heeren Westerman, H. A. Blom en J. Burgers. —— brik Hendrik, H. Deelken, van dito, den 22 april, pasſagier de heer H. Mulder. —— brik Pieternella, Mohamat Oosman, van dito, den 22 april.

— 30 — Eng. ſchip Betſeij, A. Reij, van Riouw, den 9 april. —— ſala ſala Boejang Slimat, Allij, van Samarang, den 18 april.

Mei 1 — ſchip Evertſe, C. F. Drijman, van Pakkalongan, den 25 april pasſagier de heer E. Evertſe. —— Z. M. ſchip Tromp, kapt. J. Nooij, van Muntok, den 23 april, hebbende aan boord den Schout bij Nacht kommandeerende Z. M. Eskader in Ooſt-indie, Ridder C. J. Wolterbeeck, pasſagier de heer Krijgsman. —— Z. M. korvet Eendragt, kapt. luit. T. Bakker, van dito, den 23 april. —— Z. M. korvet Ajax, kapt. luit. van Ginkel, van dito, den 23 april.

— 4 — Eng. ſchip Hunter, J. Robſon, van dito, den 23 april, pasſagiers kapt. Rievet, kapt. luit. A. D k-ker en familie, wed. Bruin en kind.

Vertrokken.

April 29 — Amerik. brik Franklin, J. White, naar Salem.

— 30 — ſchoener Dorothea, J. White, naar Samarang. —— brik Geertruida, R. de Vos, naar dito, pasſagiers, de heeren J. Beudeker en mev. J. Errenſtijn met haar kind. —— brik Jacoba Aletta, J. Bierman, naar dito, pasſagier, de heer L. J. T. de Weitzel.

Mei 1 — ſchip Auguste, A. Bezemer, naar Antwerpen.

— 2 — Z. M. korvet Anna Paulowna, kapt. luit. J. Verveer, naar Sourabaija.

— 3 — brik Helena, J. Ros, naar Samarang. —— Amerik. ſchip Portland, E. Webſter, naar Samarang. —— ſchip Panther, S. Townſend, naar Sourabaija. —— ſchip Tijre, A. Boijd, naar Sourabaija.

— 4 — brik Aglaija, E. Joſeph, naar Samarang, pasſagier de heer Levie Hertog, mev. J. G. Camerling en de weduwe Everts.

— 5 — ſchip Race Horſe, G. Ingram, naar Samarang over Cheribon en Tagal, pasſagier, de heer C. J. Viera.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. ſchip Tromp; korvetten Eendragt, Ajax; ſchepen De Nieuwe Zeelust, Diana, Pekin, Jacoba, Experiment, Fortitudo, De Generaal de Kock, Emile, Jacoba, Evertſe; brikken Florus, Kinſon, Johanna, Tjoeupo, Elizabeth, De Hendrik, Pieternella; ſchoeners Swaluw, Eliza, ſala ſala Boejang Slamat. — Eng. ſchepen Mary, Marchioneſſ of Wellesley, Melpomene, Mary, Indiana, Recovery, Georgiana, Indian Trader, Betſey, Hunter; brikken Governor Farquhar, St Anthonio. —— Amerik. ſchip Ganges. —— Chineſche jonken Bandſeeng, Hingthaij, Tekſing, Hothaij, Thaijluij.

SAMARANG.

Aangekomen.

April 24 — ſchoener Duckling, C. Lee, van Pakkalongan. —— Chineeſche ſchoener Pamalang, Tan Kieſing, van Tagal.

— 25 — Arab. brik Boeroeng, Said Abdul Rachman, van Batavia.

— 26 — ſchip Prince Blucher, C. Kerr, van Batavia. pasſagiers, de heeren A. Beveridge, H. J. Jones, W. Munzeis, C. J. H. Sack.

— 27 — ſchip Jonge Anthonij, T. A. Jacometti, van Sourabaija met Z. M. troepen. —— ſchip Margaretha, W. Simpſon, van dito, pasſagiers, kapt. Wallis, de heeren Pottan, Brodie, Barbier, Ward. —— Amerik. ſchip Midas, T. Endicott, van Batavia. —— Dito Columbus, R. Robbins, van dito. —— Dito brik Hindu, N. Leich, van dito.

Vertrokken.

April 22 — brik Elizabeth, S. Martens, naar Batavia, pasſagiers de heer Westerman, luit. Burgers, apotheker H. A. Blom. —— brik Hendrik, H. Deelken, naar dito, pasſagier, de heer H. Mulder.

— 27 — ſchip Jonge Anthonij, T. A. Jacometti, naar Japara.

— 29 — ſchoener Duckling, C. Lee, naar Rembang.

Schepen liggende ter reede.

ſchip Pamalang; brikken Johanna Maria, Megmerrilles, Heer Manuel, Indramaijoe, Cornelia, Tweed; kotter Faire; chaloup De Vrouw Cateau. —— Eng. ſchip Grenada. —— Arab. ſchip Fattal Rachman; brik Joſeph; chaloup Cheribon. —— Maleiſche brik De Goede Hoop; ſala ſala Sirie Tanjoong. —— Chineeſche brikken Tjienſoen, Tjienghien, Hoope, Hogien, Ingſoen, Goanhing, De Zwaluwe; ſchoener De Hoop; ſala ſala Pasſangan; chaloup Habgien.

SOURABAIJA.

Aangekomen.

April 23 — ſchoener Santſa, Jong Taiko, van Samarang, den 12 april.

Vertrokken.

April 22 — ſchip Margaretha, W. Simpſon, naar Samarang, pasſagiers de heeren Patton, C. Brodie, kapitein Wallis, Ward, en Barbier.

— 23 — ſchip Idd Aleijda, C. Sipkes, naar Banda, Amboina en verder naar Amſterdam, pasſagiers, gouvernements-ambtenaren en werklieden, en de heer C. Prodiger.

— 24 — Eng. ſchip George Cruttenden, J. J. R. Bowman, naar Banda, pasſagiers, een kapitein en vrouw, benevens bannelingen.

— 28 — Eng. brik Prince of Orange, H. Meillard, naar Batavia. —— brik Francina, J. F. Parma, naar Batavia, met Z. M. troepen.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. ſchip Nasſau, fregat Wilhelmina, korvet Eclips, brik Maria, ſchoeners Schildpad, Calijpſo, kanonneerboot no. 18; ſchepen De Vrouwe Helena, Arinus Marinus, Maria; brikken Amazoon, Willem Johan, Marſoek, Helen, Manſoer, Maria, Asſistentie, Laidie Pontianak; ſchoeners Rose, Molucko, Sophia, Santſa; kotters Pambla en Louisa. — Engelſche ſchepen David Shaw, Union; brik Alert. —— Chineſche jonken Kimtaij-ſoen en Inhap.

Zee-Tijdingen getrokken uit de Haarlemſche Courant.

Amſterdam den 1ſten october. Te Helvoet is binnengeloopen het ſchip *Julia*, kapt. *A. Schott* van Canton, laatst van Batavia. Te St. Helena, is gearriveerd het ſchip *Broxburnebury* van Batavia. Den 5den october. Te Antwerpen is gearriveerd *Alliin* van Batavia. Den 20ſten october is in Teſſel binnengekomen het ſchip *Emulous*, kapt. *J. Johnſon* van Batavia, het ſchip *Willem den Eerſten* lag den 2den juli aan de Kaap en was bezig met losſen, uit hoofde het ſchip zeer lek was. Den 24ſten october. Te Helvoet zijn binnengekomen de ſchepen *Anna*, kapt. *C. R. Stolte* van Batavia, dezelve is wegens de harde wind bewesten de haven tegen de Noordwal aan de grond geraakt, doch met asſistentie van 2. ijsſloepen in vlot water gebragt; *Providence*, kapt. *G. Bangon* van Sourabaija. Den 26ſten october. Te Antwerpen is gearriveerd *Poppen* van Batavia. Den 29ſten october. Te Helvoet is binnengekomen het ſchip *Wilhelmina*, kapt. *J. Palm* van Batavia. Den 8ſten november. Te Helvoet is binnengekomen het ſchip *Earl St. Vincent*, kapt. *S. Simpſon* van Batavia. De kapitein rapporteerd dat hij den 1ſten augustus ll. bij de Kaap de Goede Hoop is voorbij gezeild het Hollandſche ſchip met de blaauwe vlag No. 57. Door het ſchip *Lord Suffield* van Bengalen is gepraaid het ſchip *Flora*, kapt. *W. Tieman* van Batavia naar Amſterdam. Den 11den november. Te Antwerpen is gearriveerd *Preston* van Malacca.

Bij den Gouverneur Generaal in Rade zijn gearresteerd de ondervolgende reglementen voor den burgerlijken geneeskundigen dienst en de uitoefening der koepokinenting in Nederlandsch Indië.

REGLEMENT *voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië.*

Art. 1. Het toevoorzigt over de geregelde uitoefening van den geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië, met uitzondering van alles

wat tot 's lands militairen dienst betrekking heeft, zal zijn gevestigd in eenen ambtenaar, onder den titel van *kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst*, welke een medicinæ doctor zal moeten zijn.

Art. 2. Dezelve zal zorgen, dat de genees heel- verlos- en artsenijmeng-kunde op eene geregelde wijze door bevoegde personen worde uitgeoefend, en dat de daartoe bestaande verordeningen stiptelijk worden nagekomen.

Art. 3. Dezelve zal belast zijn met het onderzoek omtrent de bekwaamheid en bevoegdheid van alle personen, welke eenige genees- heel- verlos- of artsenijmeng-kundige praktijk uitoefenen, of zich in het vervolg tot dat einde willen vestigen; met het toevoorzigt over alle geneeskundige inrigtingen en gestichten en die voor den genees- en heelkundigen dienst bij dezelve aangestelde ambtenaren.

Art. 4. Hij zal zich in het bijzonder bekend maken, met alle openlijke ziekenhuizen, zonder onderscheid, en derzelver inrigting, en aan het Gouvernement de verbeteringen voordragen, welke hij zal vermeenen dat in dezelve behoorden te worden gemaakt.

Art. 5. Hij zal voor alle geneeskundige ambtenaren, alsmede voor de openlijke ziekenhuizen, voor dewelke bij vorige verordeningen geene, of onvoldoende instructien zijn gearresteerd, de noodige bepalingen ontwerpen, en aan den Gouverneur Generaal voordragen.

Art. 6. Hij zal aan den Gouverneur Generaal alle zoodanige voorstellen doen, als welke tot instandhouding eener goede uitoefening der geneeskunde in alle derzelver deelen dienstig zijn; ook zal hij met het einde van ieder jaar, aan den Gouverneur Generaal een algemeen verslag van den staat der geneeskunde in Nederlandsch Indië indienen.

Art. 7. Hij zal tot voorschreven einde eene geregelde briefwisseling met de residenten en andere plaatselijke besturen onderhouden, dewelke zullen verpligt zijn, hem alle berigten en inlichtingen te doen toekomen die hij zal verlangen, en die tot eene goede vervulling zijner werkzaamheden zullen dienstig zijn.

Art. 8. Hij zal eens in het jaar eene reis doen over het eiland Java, ten einde in persoon op alle plaatsen onderzoek te doen omtrent alles wat tot de uitoefening van de geneeskunde betrekking heeft, en bij die gelegenheid de openlijke ziekenhuizen, alsmede de apothekers winkels inspecteren, en de geneesmiddelen en heelkundige werktuigen bij de plaatselijke heelmeesteren op kleinere plaatsen onderzoeken.

Art. 9. Indien op eene plaats eene algemeene of aanstekende ziekte mogt ontstaan, zal de resident verpligt zijn, zulks dadelijk ter kennis te brengen van den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, die zich, indien mogelijk, naar eene zoodanige plaats zal begeven, omtrent den aard der ziekte behoorlijk onderzoek doen, met den resident voorloopig de middelen tot wering eener verdere verspreiding der ziekte beramen, en dezelve vervolgens met een verslag aangaande zoodanige ziekte, aan den Gouverneur Generaal voorstellen.

Art. 10. Hij zal aanteekening houden van den staat van gezondheid der ingezetenen, van den aard en de uitwerking der meest geheerscht hebbende ziekten, voorts omtrent de geneesmiddelen, bij de inlanderen in gebruik onderzoek doen, en omtrent alle zoodanige bijzonderheden als hij voor de verdere beoefening der geneeskunde in deze gewesten nuttig en leerzaam zal oordeelen, ten einde daarvan een algemeen verslag aan het Gouvernement, en tot algemeen onderrigt van het publiek, te kunnen aanbieden.

Art. 11. Voor de residentien of plaatsen, alwaar zulks, uithoofde van het meerder aantal van personen die aldaar eenige geneeskundige praktijk uitoefenen, mogt noodig geoordeeld worden, zal eene plaatselijke kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt zijn aangesteld.

Art. 12. Deze kommissien zullen hunne rapporten en berigten, overeenkomstig de afzonderlijke instructie voor dezelve vast te stellen, aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, alsmede aan den resident, mededeelen.

Art. 13. De voornoemde plaatselijke kommissien zullen alverder aan den kommissaris voornoemd, dienen van berigt, consideratien en advies, op alle stukken die hij haar tot dat einde zal toezenden.

Art. 14. De kommissaris voornoemd zal toezien of in de hoofdplaats, en overal waar zulks voor het welzijn der ingezetenen, en ter ondersteuning van behoeftigen zal nuttig geoordeeld worden, het noodig aantal van geneeskundige ambtenaren als doctoren, heel- en vroedmeesters of vroedvrouwen en apothekers zijn aangesteld, en daaromtrent de noodige voordragten doen aan den Gouverneur Generaal.

Art. 15. Op plaatsen, alwaar ten dienste van het aldaar liggend garnizoen, een officier van gezondheid, doch geen ander genees- of heelmeester gevestigd is, zullen de zieken, geene militairen zijnde, mede door voorschreven officier van gezondheid, doch voor hunne eigene rekening worden behandeld; dezelve zal almede de behoeftige zieken en gekwetsten; voorts ook de gevangenen welke geene militairen zijn, en welke ten kosten van den lande zullen moeten verpleegd worden, of bij welke hij door het plaatselijk bestuur mogt worden geroepen, gratis onder zijne behandeling nemen, en de noodige geneesmiddelen aan dezelven uit 's lands voorraad mogen toedienen, zoo als bij besluit van den 13den maart 1818 no. 3, is bepaald. Laatstelijk zal hij ook verpligt zijn geregtelijke schouwingen op verlangen van het plaatselijk bestuur te doen, en daarvan rapport intedienen.

Art. 16. Bijaldien een der geneeskundige ambtenaren, hetzij door wangedrag, hetzij door verkeerde behandeling der lijders uit verregaande onkunde begaan, zich zijnen post onwaardig mogt maken, zal daarvan door den resident aan den kommissaris worden kennis gegeven, die na behoorlijk onderzoek en naar bevinden, aan den Gouverneur Generaal zal adviseren, of aan zoodanig persoon verder al of niet de praktijk kan blijven toebetrouwd.

Art. 17. Een der geneeskundige ambtenaren uit zijnen dienst verlangende ontslagen te worden, zal zijn verzoek aan den resident voordragen, die, hetzelve aan den kommissaris voornoemd zal inzenden, ten einde door dezen daaromtrent een voorstel aan den Gouverneur Generaal zal kunnen worden gedaan.

Art. 18. Geen der geneeskundige ambtenaren zal zich van de plaats of het arrondissement, waarvoor hij is aangesteld, verwijderen, zonder daarvan kennis aan het plaatselijk bestuur te hebben gegeven, en van hetzelve vergunning te hebben bekomen.

Art. 19. Niemand zal vermogen eenige genees- heel- verlos- en artsenijmeng-kundige praktijk uitteoefenen, zonder daartoe eene akte van toelating, en vervolgens uitdrukkelijke vergunning van den Gouverneur Generaal, op daartoe gedane voordragt van den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, te hebben ontvangen.

Art. 20. De voornoemde akte van toelating zal worden afgegeven, door den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, na dat dezelve zich van de genoegzame bekwaamheid en kunde dier personen zal hebben verzekerd, hetzij door het viseren van derzelver getuig-schriften, hetzij door dezelven een examen voor eene daartoe gestelde, of te benoemene kommissie te hebben doen afleggen.

Art. 21. Het voornoemde examen zal worden afgenomen, door eene plaatselijke kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, of door eene kommissie, welke door den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst tot dat einde zal worden benoemd, en ingevolge eene instructie door den kommissaris te ontwerpen; zullende de voornoemde kommissien verpligt zijn, van het gehouden examen onmiddelijk na den afloop van hetzelve aan voornoemden kommissaris, een volledig en omschreven rapport intezenden.

Art. 22. Het zal den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst vrijstaan, des verkiezende, aan alle examina deel te nemen; zullende de plaatselijke kommissien verpligt zijn, den kommissaris voornoemd vroegtijdig van een te houden examen kennis te geven.

Art. 23. De heel- of vroedmeesteren zullen zich niet mogen bezig houden, met de behandeling van eenige inwendige ziekte, zonder daartoe voor eene bepaalde plaats opzettelijk vergunning te hebben verkregen; zullende zij evenwel gehouden zijn, in gevaarlijke ziekten, met eenen geneesheer te raadplegen.

Art. 24. Alle diegenen welke bevonden worden tegen het in het voorgaande artikel gestelde gehandeld te hebben, zullen voor den resident ontboden en gecorrigeerd worden, en indien zij, na bekomene waarschuwing, zich andermaal aan overtreding hebben schuldig gemaakt, in eene boete van *vijftig guldens* vervallen zijn.

Art. 25. Alle personen, tot de genees- heel- vroed- of artsenijmeng-kundige praktijk toelating verkregen hebbende, zullen gehouden zijn:

1°. Ten allen tijde aan voorschreven kommissaris zoodanige berigten te geven, als deze van hen aangaande de door hen behandelde ziekten, en wat alverder tot hunne kunstoefening betrekkelijk is, zal verlangen;

2°. Geregelde aanteekening te houden over alle hunne zieken, genezenen, overledenen, en den aard der ziekten;

3°. Bij het ontstaan van besmettelijke ziekten, dadelijk daarvan berigt te geven aan het plaatselijk bestuur, hetwelk zulks verder ter kennis van den kommissaris voornoemd zal brengen.

Art. 26. Op plaatsen, alwaar geene apotheken gevestigd zijn, zal het aan den aldaar praktizeerenden genees- of heel-meester vergund zijn om, indien hij zulks mogt goedvinden, de geneesmiddelen door hem benoodigd uit 's lands magazijn aantevragen, op den voet zoo als bij besluit van den 13 maart 1818 n°. 3, is bepaald.

Art. 27. Het zal aan geene genees- heel- of vroed-meesteren, of vroedvrouwen vergund zijn, in steden, alwaar eene apotheek gevestigd is, geneesmiddelen te bereiden of te leveren, uitgezonderd in gevallen, waarin dadelijke hulp mogt vereischt, en het verlangde geneesmiddel uit de gevestigde apotheken niet spoedig genoeg kan verkregen worden; zullende zich deze uitzondering echter tot de eerste visite van den genees- heel- of vroed-kundigen moeten bepalen.

Art. 28. In plaatsen alwaar een of meer apotheken gevestigd zijn, zullen de genees- heel- en vroed-kundigen geen aandeel in eene apotheek mogen hebben, en zullen diegenen, welke bevonden worden hiertegen te hebben gehandeld, in eene boete vervallen van *een honderd guldens*, voor de eerste maal, en bij herhaalde overtreding zal het aan dezelven verboden zijn, verder eenige genees- heel- of verlos-kundige praktijk uitteoefenen.

Art. 29. Alle geneesheeren, heel- en vroedmeesteren, zullen gehouden zijn de recepten door hen voorgeschreven, te onderteekenen, en daarop den datum, den naam van den zieken, en de wijze van gebruik te stellen.

Art 30. Alle personen, die de verloskunde uitoefenen, zullen gehouden zijn aan den resident naauwkeurige lijsten intezenden van de verlossingen door hen gedaan, en van het aantal der geborene kinderen, met opgave van alle bijzonderheden welke door hen zijn opgemerkt; welke lijsten en opgaven door den resident aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst zullen worden toegezonden.

Art. 31. De apothekers zullen de meeste zorg dragen, dat hunne winkels behoorlijk ingerigt en van alle geneesmiddelen, zoo enkelvoudige als zamengestelde, voorzien zijn, die in de *Pharmacopœa Batava* zijn opgegeven en beschreven.

Art. 32. De apothekers zullen almede gehouden zijn, zoodanige andere geneesmiddelen in hunne winkels te houden, die niet in de *Pharmacopæa Batavia* zijn opgegeven, doch door de praktiserende geneesheeren verlangd worden, mits deze zoodanige geneesmiddelen vroegtijdig aan den apotheker opgeven.

Art. 33. De voorschriften, in de *Pharmacopæa Batava* bevat, en die der genees- en heelkundigen, zullen door de apothekers stiptelijk moeten worden opgevolgd, zonder dat deze zich eenige verandering in dezelven hoegenaamd zullen mogen veroorloven.

Art. 34. Alle dozen, potten, glazen en vaatwerk, welke tot de bewaring van enkelvoudige of zamengestelde geneesmiddelen gebruikt worden, zullen in alle de apotheken binnen den tijd van vier maanden, na dat dit reglement is gearresteerd, moeten voorzien zijn met het opschrift hetwelk in de *Pharmacopœa Batava* voor ieder geneesmiddel afzonderlijk is opgegeven, en waarbij nog zal moeten gevoegd worden de benaming van hetzelde geneesmiddel die het meest gebruikelijk is.

Art. 35. Geen geneesmiddel, van welken aard het ook zijn moge, zal noch door de apothekers, noch door diegenen aan welke het verstrekken van geneesmiddelen zal vergund zijn, mogen bewaard worden in vaatwerk uit koper, lood, of met een dier beide metalen vervaardigd.

Art. 36. Vergiften en zeer werkzame, sterke geneesmiddelen, van welker toevallige verwisseling met andere, schadelijke gevolgen zouden te vreezen zijn, zullen afzonderlijk of in beslotene kasten moeten geplaatst zijn.

Art. 37. De voornoemde en in het bijzonder alle geneesmiddelen, welke geheel of ten deele uit kwik, spies-glas, lood, arsenik en zilver zijn zamengesteld, voorts alle zoodanigen die in geringe gifte eene hevige werking voortbrengen, zullen niet dan op voorschrift van eenen geneesheer mogen worden afgegeven.

Art. 38. Indien een of meer geneesmiddelen, in de apothekers-winkels mogten ontbreken, zal de apotheker telkens, en dadelijk daarvan schriftelijk kennis geven aan den stadsdoctor, de overige geneesheeren en heelmeesteren, en zal hij daarvan aanteekening houden op eene daartoe expresselijk in den winkel opgehangene lei.

Art. 39. De apothekers winkels zullen tweemalen in elk jaar, hetzij door de plaatselijke of door eene andere daartoe benoemde kommissie, waarbij de kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, des goed vindende, zal mogen tegenwoordig zijn, worden geïnspecteerd; zullende daarbij almede de plaatselijke officier van politie, of een ander door den resident daartoe benoemd persoon, moeten tegenwoordig zijn.

Art. 40. Indien uit de voorschreven visitatie eener apotheek mogt blijken, dat in dezelve geneesmiddelen ontbreken, zonder dat daarvan ingevolge art. 39, aan de geneesheeren en heelmeesteren is kennis gegeven, zal de apotheker in eene boete van *f* 10:— voor elk ontbrekend geneesmiddel vervallen zijn. En indien eenige geneesmiddelen door de kommissie als ondeug-

delijk, vervalscht of slecht bereid mogten worden afgekeurd, zal de apotheker dezelven uit zijnen winkel moeten doen wegbrengen, en, indien hij daarna mogt bevonden worden van zoodanige afgekeurde geneesmiddelen eenig gebruik te hebben gemaakt, in eene boete van *f* 20: — zijn vervallen.

Art. 41. Een apotheker meenende eenig abuis in het voorschrift van eenen geneesheer of heelmeester te vinden, zal verpligt zijn daarvan aan denzelven kennis te geven, en zoodanig voorschrift niet mogen gereed maken.

Art. 42. Hetzelve zal plaats hebben met alle recepten welke niet leesbaar geschreven zijn, zullende hij zich noch eenige veranderingen, noch willekeurige verklaringen in zoodanige gevallen mogen veroorloven, maar omtrent zoodanige voorschriften aan den geneesheer inlichting moeten vragen.

Art. 43. De apotheker zal geene medicamenten mogen bezorgen, tenzij op de signatuur van dezelve de naam van den patient, met aanwijzing, zoo noodig, van deszelfs woonplaats, alsmede de datum en het gebruik gesteld zijn.

Art. 44. Geen apotheker zal een recept mogen gereed maken, dan waarop de naam van den doctor, heel- of vroed-meester, die hetzelve heeft voorgeschreven, gesteld is, doch indien de doctor, heel- of vroed-meester mogt verzuimd hebben zijnen naam daaronder te stellen, zal de apotheker dit recept wel mogen gereed maken, doch van het verzuimde aan het plaatselijk bestuur moeten kennis geven.

Art. 45. Ieder apotheker is verpligt ten minste één leerling aantenemen, die door hem zal moeten worden onderwezen in alle de wetenschappen tot de artsenijmengkunde betrekkelijk.

Art. 46. Ieder apotheker zal gehouden zijn, bij het aannemen van eenen leerling, daarvan vooraf aan het plaatselijke geneeskundig bestuur, of, hetzelve niet in de plaats zijner woning bestaande, aan den resident kennis te geven; zullende een zoodanig jongeling, als leerling bij den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst moeten worden ingeschreven, doch niet dan na dat vooraf aan de voorschrevene autoriteiten gebleken zij, dat dezelve goed lezen, schrijven, en rekenen kan, en de eerste grondbeginselen der latijnsche taal verstaat.

Art. 47. Geen apotheker zal eenigen adsistent of bediende in zijnen dienst toelaten, die daartoe niet vooraf een bewijs van toelating van den kommissaris voornoemd ontfangen heeft; zullende deze met het gedrag en de vorderingen van zoodanige personen altijd moeten bekend zijn.

Art. 48. Het provisioneel reglement voor den geneeskundigen dienst in de uitoefening der genees- heel- verlos- en artsenijmeng-kunde in de stad Batavia en ommelanden, gearresteerd bij besluit van Kommissarissen Generaal van den 7den maart 1817 no. 16, als mede het reglement van orde, de instructien en bepalingen, bij besluit van den 11 april 1817 no. 23, voor de kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt te Batavia en ommelanden, en de geneeskundige ambtenaren aldaar, gearresteerd, zullen in werking blijven, in zoo verre dezelven niet door dit algemeen reglement zijn vervallen, of daaromtrent geene nadere bepalingen zullen worden gemaakt.

Art. 49. De kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst is nog belast met het algemeen toevoorzigt overal wat de koepok-inenting aangaat. Hij ontfangt dien aangaande de voorstellen van den inspecteur der koepok-inenting, zendt dezelven met zijne consideratien aan het gouvernement, en geeft eindelijk, na van den inspecteur te hebben ontvangen het rapport vermeld bij art. 18 van het reglement op de uitoefening der koepok-inenting, dienaangaande een volledig algemeen jaarlijksch verslag aan den Gouverneur Generaal.

Aldus gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 11den april 1820.

Mij bekend.

De algemeene secretaris.

J. C. BAUD.

REGLEMENT *op de uitoefening der koepok-inenting in Nederlandsch Indië.*

Art. 1. Het algemeen opzigt over de vaccine in Nederlandsch Indië zal aan eenen inspecteur over de koepok-inenting zijn opgedragen, die aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst ondergeschikt zal zijn.

Art. 2. Dezelve zal, zoo door eigen onderzoek, als ook door het onderhouden eener geregelde briefwisseling met de residenten en opzieners der vaccine, en laatstelijk door het inzamelen der rapporten, trachten met den staat der koepok-inenting altijd volledig bekend te zijn, ten einde de noodige voorstellen tot instandhouding der vaccine aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst te kunnen doen.

Art. 3. In alle residentien zal een opziener der koepok-inenting zijn aangesteld, welke post bij voorkeur aan den plaatselijken heelmeester zal zijn opgedragen, die voor de functien, daaraan verknocht, eene billijke toelage zal genieten.

Art. 4. De plaatselijke opzieners over de koepok-inenting zullen gehouden zijn wekelijks, op eenen daartoe bepaalden dag, in de residentie-plaats de koepok-inenting te verrigten, en daartoe een zoodanig aantal kinderen kiezen, dat van dezelven voor eene volgende inenting altijd eenigen overig blijven. Hij zal verder zorgen, dat de gevaccineerde personen, bij welke de inenting niet gevat heeft, daarna andermaal worden ingeënt.

Art. 5. Voor de distrikten, verre van de woning van den opziener der vaccine afgelegen, zullen door den resident met overleg van den opziener afzonderlijke vaccinateurs, onder het opzigt van den eerstgemelden, worden aangesteld. Zij zullen vooraf door gemelden opziener in de uitoefening en in de kennis van den aard, den afloop en de kenmerken eener welgeslaagde of niet gevat hebbende inenting worden onderwezen. Hunne bezoldiging wordt naar gelang der plaatselijke omstandigheden en van het geen thans reeds bestaat, door den Gouverneur Generaal geregeld.

Art. 6. De opziener der vaccine zal in het begin van elke maand aan den resident verslag doen van den staat der vaccine in de gehele residentie, met opgave van het aantal der in de afgeloopene maand gevaccineerden, en met vermelding der personen bij welke de inenting niet gevat heeft.

Art. 7. De opziener der vaccine zal om de zes maanden de onderscheidene distrikten der residentie doorreizen, de verrigtingen der vaccinateurs nagaan, en zich bij die gelegenheid op alle wijze van de goede uitvoering van hunnen last, alsmede van de waarheid der door hen aan hem maandelijks ingediende rapporten, trachten te verzekeren. Na zijne terugkomst zal hij van het onderzoek, gedurende zijne reis gedaan, een verslag aan den resident indienen. Tot goedmaking der reiskosten, zal aan hem, voor den tijd dat hij zich op reis zal bevinden, dagelijks eene som van *vier en een halve gulden* worden toegestaan.

Art. 8. De inspecteur zal zorgen dat naar de plaatsen buiten Java gelegen, alwaar de koepok-inenting niet wordt uitgeoefend, of alwaar dezelve mogt hebben opgehouden, de koepokstoffe, met de vereischte zorgvuldigheid ingezameld en opgesloten, worde verzonden; ten zij de overplanting der vaccine derwaarts onmiddelijk door overzending van gevaccineerde personen zoude doenlijk zijn.

Art. 9. De rapporten, bij art. 6 en 7 vermeld, zullen door den resident, die dezelve van zijne aanmerkingen zal doen verzeld gaan, aan den inspecteur der koepok-inenting worden ingezonden.

De resident zal in het bijzonder nagaan, of het aantal der gevaccineerden eene regelmatige, en met de bevolking en het aantal geborenen geëvenredigde uitoefening der vaccinatie te kennen geeft.

Art. 10. Alle genees- en heel-kundigen, in deze kolonie aangesteld, zullen gehouden zijn met het begin van ieder jaar, aan den resident opgave te doen, van het aantal der door hen in het jongst afgeloopen jaar gevaccineerde personen, met opgave van zoodanige bijzonderheden, als zij ter volledigmaking van een algemeen verslag van den staat der vaccinatie in het afgeloopen jaar, zullen dienstig oordeelen; wordende wijders ook alle partikuliere genees- en heel-kundigen tot het mededeelen van zoodanige opgaven uitgenoodigd.

Art. 11. Wanneer zich in eene plaats de natuurlijke kinderziekte mogt openbaren, zal zulks dadelijk aan den vaccinateur, en door dezen aan het bestuur der plaats en aan den opziener der vaccine, alsmede door den opziener aan den resident worden bekend gemaakt, ten einde door laatstgenoemden de noodige maatregelen tot afwering eener verdere verspreiding der ziekte zullen kunnen genomen, en de inwoners der plaatsen, die daaraan het meest zijn blootgesteld, gewaarschuwd worden.

Art 12. Zoodra de kinderziekte zich in eenig huis openbaart, zullen geene kinderen uit zoodanig huis op eenige school hoegenaamd worden toegelaten.

Art. 13. Wanneer de koepok-stoffe in eenig distrikt mogt verloren gaan, zal de vaccinateur daarvan dadelijk kennis geven aan den opziener der vaccine, die, met assistentie van den resident zal zorgen, dat de vaccine uit een der naastbijgelegene distrikten door onmiddelijke overplanting wederom worde ingevoerd; zullende, indien mogt bevonden worden, dat de vaccinateur in deze is natatig geweest, aan denzelven geen traktement worden toegekend voor den tijd waarop de koepok-inenting niet is uitgeoefend.

Art. 14. De vaccinateurs zullen niet vermogen, onder wat voorwendsel hoegenaamd, eenige belooning, geld of geldswaarde, voor de door hen verrigte vaccinatie te eischen.

Art. 15. De vaccinateurs, die zich aan eenig pligtverzuim hebben schuldig gemaakt, het zij door de vaccine in hun distrikt te hebben doen ophouden, zonder daarvan voldoende redenen te kunnen opgeven, het zij door onnaauwkeurige of valsche rapporten aan den opziener te hebben ingediend, zullen door den resident dadelijk uit hunnen post ontzet, en verder naar bevind van zaken gestraft worden; terwijl van dit ontslag dadelijk door den resident aan den inspecteur zal worden kennis gegeven. Inmiddels zal in zoodanig distrikt, in hetwelk de post van vaccinateur, het zij op de gemelde, het zij op eenige andere wijze, is opengevallen, door den vaccinateur van het naastbijgelegen distrikt de koepok-inenting verrigt worden, die daarvoor de beide traktementen zal genieten, tot dat in de vervulling van den openstaanden post zal zijn voorzien. Wanneer echter de vaccinateurs, zoo als in sommige residentien plaats heeft, den titel van *Mantrie* voeren, of anderzins vallen in de termen om door het Gouvernement van akten van aanstelling te worden voorzien, zullen zij niet door den resident ontslagen, maar blootelijk, wanneer daartoe termen zijn, geschorst kunnen worden, onder kennisgave van het voorgevallene aan den Gouverneur Generaal.

Art. 16. De bestuurders van weeshuizen, armhuizen, en alle andere gestichten die door de algemeene of plaatselijke kas onderhouden worden of uit dezelve eenigen onderstand genieten, zullen verpligt zijn alle kinderen welke in gemelde huizen zijn opgenomen en de kinderziekte nog niet gehad hebben, en ook niet gevaccineerd zijn, door den vaccinateur der plaats te doen vaccineren.

Art. 17. De gouverneurs, residenten en plaatselijke kommandanten zullen zorgen dat geene personen, door de natuurlijke kinderziekte aangetast, uit de plaats hunner residentie naar eene andere plaats, het zij te water, het zij te lande, worden overgevoerd.

Art. 18. Zij zullen almede onderzoek laten doen of op de schepen, die in eene haven hunner residentie aankomen, een of meer personen met de kinderziekte besmet zijn, en aan zoodanige personen niet vergunnen het schip te verlaten, zonder dat ter voorkoming van besmetting de noodige maatregelen genomen zijn.

Art. 19. De inspecteur der koepok-inenting zal eens in het jaar eene reis doen over het eiland Java, ten einde in persoon op alle plaatsen onderzoek te doen naar het geen de vaccine en derzelver geregelde uitoefening aangaat. Na deze inspectie volbragt te hebben, zal hij uit zijne eigene aanmerkingen, en uit de maandelijksche en zes maandelijksche rapporten welke hij van de residenten ontvangt, met het begin van ieder jaar een volledig verslag opmaken van den staat der vaccine gedurende het afgeloopen jaar, en hetzelve aan den kommissaris voor den civielen genees-kundigen dienst inzenden.

Aldus gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in rade, den 11 april 1820.

Mij bekend.

De algemeene secretaris.

J. C. BAUD.

BATAVIA *den 5den Mei* 1820.

Op den 1sten dezer is van Banka alhier aangekomen de schout bij nacht *Wolterbeek*, met Z. M. schepen *Tromp*, *de Ajax* en de *Eendragt*.

De voorloopige berigten welke reeds omtrent de onderneming van den luitenant-kolonel *Keer*, tegen de Palembangers, welke zich op het eiland Banka hadden genesteld, zijn medegedeeld, zijn door nadere tijdingen bevestigd geworden niet alleen, maar daar bij zijn nog bekend geworden omtrent eenige meerdere bijzonderheden, zoo wel omtrent die operatien, als ten aanzien van eene kleine expeditie, welke, onder aanvoering van den luitenant-kolonel *Riesz* heeft plaats gehad, waarvan de mededeeling niet onbelangrijk zal zijn.

Na op den 14 maart Muntok te hebben verlaten, en op den 17 de Palembangers te hebben verdreven uit een oud steenen fort bij Tampilang gelegen, was men op den 19 daaraanvolgende tot aan de monding der rivier van Kotta Waringin genaderd, van waar men, na drie dagen varens, op den 20 tot nabij de sterkte der Palembangers kwam. Hier vond men de rivier zoodanig met paalwerk bezet, dat de luitenant-kolonel *Keer* het niet raadzaam oordeelde, onder het vuur der batterijen, eenen doortogt voor de vaartuigen te openen, en besloot, zich eenen weg te banen door een nabij gelegen boschachtig moeras, en alzoo den vijand aantevallen van eenen kant waar hij zulks niet verwachtte.

Op den 23sten langs dezen kant voorttrekken-

de, door eenen weg die bij eiken voetstap door het omkappen van boomen moest worden gemaakt, stootte de voorhoede, aangevoerd door den luitenant *Gennett*, op eene groote meenigte Palembangers, gewapend met pieken en donderbussen, welke zij dadelijk op de onzen losten. De luitenant *Gennett* viel hen echter met zoo veel snelheid en kracht aan, dat zij weldra met achterlating van eenige doden de vlugt namen naar het bosch en de onzen in bezit lieten van drie versterkte huizen, waarin men eenen goeden voorraad levens behoeften en eenige amunitie vond.

Op den 26sten was men tot bij de groote Benting van Kotta Waringin genaderd, welke dadelijk door den luitenant kolonel *Keer* aangevallen en bestormd werd, en na eenen hardnekkigen tegenstand van een kwartier uurs in het bezit der onzen was. De 1ste luitenant *Meurs*, die de voorhoede bij den aanval kommandeerde, voerde zijne manschappen met veel beleid en onverschrokkenheid aan, geholpen door den 1ste luitenant *Hostinsky*, welk voorbeeld door allen werd nagevolgd, zoo zelfs, dat de gekwetste manschappen weigerden het gevegt te verlaten, zoo lang hunne krachten hen toelieten daaraan deel te nemen. Men vond in de Benting negen stukken geschut, van onderscheiden kaliber, en vele donderbussen en andere wapenen.

Ter zelfder tijd toen deze wel uitgevoerde operatien onder het bevel van den luitenant kolonel *Keer* plaats hadden, was de luitenant kolonel *Riess*, met een detachement van 170 man, van Pankal Pinang vertrokken, ten einde in de districten alwaar de Palembangsche invloed heerschende was, de rust te herstellen, en zich, na het eiland Banka in zijnen marsch te hebben doorsneden, met den luitenant kolonel *Keer* te vereenigen. Dit laatste werd onuitvoerlijk bevonden door den slegten staat der wegen, doch het overige gedeelte van het doel dezer manoeuvre, gelukte des te beter. Met snelheid voortrukkende naar die punten welke eene vijandige houding hadden aangenomen, vermeesterde de luitenant kolonel *Riess* successivelijk al de sterkten welke hij aantrof, en kwam op den 20 maart te Nibong aan, alwaar vijf sterke Bentings zijnen loop voor een oogenblik stuitten. Doch ook hier zegevierde de moed der onzen; na eenen hevigen tegenstand, veroverde de luitenant kolonel *Riess*, al deze sterkten, verdreef den vijand tot in de bosschen, en keerde op den 24 maart te Pankal Pinang terug. Hij roemt zeer het gedrag van allen die hem vergezelden, inzonderheid van de luitenants *Grevestein* en *Hartman*.

Het verlies gedurende deze ondernemingen geleden, is zeer gering, in vergelijking van de belangrijke voordeelen door de onzen behaald, en van het aantal muitelingen dat gesneuveld is. De luitenant kolonel *Keer* heeft slechts 15, en de luitenant kolonel *Riess* niet meer dan 7 doden en gekwetsten gehad, het welk hoofdzakelijk moet worden toegeschreven aan de snelheid waarmede die beide officieren hunne manoeuvres hebben verrigt, en aan den uitmuntenden geest dien zij bij hunne manschappen hebben onderhouden.

Zoodra de militaire rapporten omtrent het gebeurde zullen ontvangen zijn, hoopt men een meer aaneengeschakeld verhaal daarvan te zullen kunnen geven, met vermelding tevens der namen van al degenen die hebben uitgemunt.

De troepen waren te Muntok zeer gezond.

Het volgende is een uittreksel uit de Calcutta-papieren, loopende tot den 23sten februari, laatstelijk ontvangen.

Door eene afdeeling der expeditie onder den majoor-generaal sir *William Grant Keir*, bezig met de beteugeling der Joasmee-zeerovers in den golf van Perzie is op den 21 December, onder bevel van den majoor *Warren*, het fort *Zaija*, stormenderhand ingenomen, waar door de engelsche bevelhebber meende dat omtrent de laatste hand aan het werk was gelegd.

De Engelschen schijnen zich in Ras-ul Khijma te willen vestigen, ten einde zooveel mogelijk eene herleving der roverijen te verhinderen.

De berigten van *Achin* zijn zeer ongunstig. De Koning was, uit vrees voor de *cholera morbus* aan den mond der rivier gekampeerd, bevondt zich echter met al de zijnen in eenen ziekelijken toestand. De ziekte sleepte aan de kust omtrent 60 menschen dagelijks in het graf, en woedde volgens zeggen der ingeboornen nog heviger in de binnenlanden.

Brieven van *Manilla* melden de aankomst van twee fransche korvetten aldaar na eene vaart van 18 maanden. Derzelver bestemming was niet bekend, maar werd verondersteld te zijn de opname der noord-west kust van Nieuw-Holland en de vestiging van een etablissement aldaar. Vele schepen lagen in den haven om vracht te hebben en eenige hadden zonder dezelve te kunnen bekomen moeten wegzeilen. De handel was niet zeer levendig. De communicatie tusschen *Manilla* en *Acapulco* was open en verscheidene schepen met zilver waren aangekomen, zonder door de insurgenten-kapers te zijn aangerand, uit welke omstandigheden het blijkt dat de royalisten in Mexiko de overhand hebben.

Van de *Kaap* wordt gemeld, dat in het begin van december aldaar was aangekomen, de nieuwe Gouverneur *Donkin* en dat dezelve na het vertrek van lord *Somerset* naar Engeland, zijnen post zoude aanvaarden.

De Ceylon-kouranten, laatstelijk ontvangen, behelzen het volgende berigt van eenen weder uitgebrokenen, echter dadelijk gedempten, opstand.

Op den 11den januari j. l. kreeg men te Colombo berigt, dat een persoon zich uitgevende voor Koning van de landen van Kandy, de wilde *Vedahs* in *Bintenne* had verzameld en dat dezelven bezig waren met de vreedzame inwoonders te plunderen. Dit eerste berigt was echter onvolledig, daar hetzelve in de haast door den *Desave* der provincie gezonden was aan den *Cutcherry* van *Badulla*. Een brief in den avond van den 12den januari van kapitein *Ritchie*, kommanderende te *Alluut*, ontvangen, hield narigt in, dat de *Vedahs* zich verzameld en den *Arralupittia*, *Vidahn* van *Walasfee*, gedwongen hadden zijn volk op te roepen ten behoeve van den hun verzellenden persoon, die van kop tot teenen in een wit kleed gehuld was en verzekerde dat hij tot Koning was uitverkoren. Zij plunderden het huis van den *Vidahn* en voerden hem als gevangenen weg. Hij ontkwam het echter en ijlde naar *Alliput*. Kapitein *Ritchie* zondt op zijne berigten eene partij verkleede malaijers uit, onder bevel van zijnen tolk, om zoo mogelijk den aanvoerder van deze opschudding op te sporen en te vatten; wiens verschijning hij echter betrachtede als eene vertwijfelde poging der aanhangelingen van den vorigen pretendent. Een ander detachement werd van *Badulla* naar *Bintenne* gezonden, en een derde detachement onder kapitein *Fletcher* van *Kandy*.

Door de wel getroffene maatregelen is dan ook reeds op den 12den, deze voorgewende Koning door den *Desfave* van *Bintenne* en eene partij maleijers onder bevel van den inlandschen kapitein *Cader Mevedien* gevat. Het wordt opgegeven dat hij niet de priester *Wilbawe* is, maar zich uitgeeft een afstamling te zijn van de voormalige koninklijke familie van *Kandia*.

Penang-Gazettes zijn ontvangen, loopende tot 11 maart. Het volgende is het belangrijke wat dezelven hebben opgeleverd.

februari 19.

De zeerovers-prauwen hebben kortlings de wateren omtrent dezen haven onveilig gemaakt, en onder de kleine prauwtjes en booten welke denzelven bezoeken groote schade aangerigt. Verscheiden derzelven hebben in de voorgaande week moeten terugkeren, daar men op hun vuurde en van de opvarenden eenige zwaar gewond werden.

Het blijkt, dat deze roof-prauwen hier inloopen onder voorwendsel van handel te drijven en zich met de tijd van het vertrek der kleine handel-prauwen en booten en derzelver ladingen bekend gemaakt hebbende, zeilen zij met dezelven of eenige dagen vroeger de haven uit, wanneer zij bij het inkomen der kanalen dezelven aanvallen en plunderen. Deze misdrijven kunnen bezwaarlijk te keer worden gegaan, daar de roovers in orde in en uitklaren.

---

februari 23.

Verleden maandag is alhier met het portugesche schip de *Carmo* uit China teruggekomen, sir *Ralph Rice*, *Recorder* van dit eiland. Dezelve was voor zijne gezondheid derwaarts gegaan en is hersteld teruggekomen. De *Carmo* verliet China den 27sten januari en Malacca den 16den laatstleden. De handelsberigten bij deze gelegenheid uit China ontvangen zijn niet zeer gunstig, de boomwol stond laag, opium op 1250 dollars de kist en peper 17 dollars de pikol.

Te Malacca woedt nog de *cholera morbus*. De heer *A. Stekker* secretaris der weeskamer aldaar, werd laatstelijk van die ziekte aangetast en was in minder dan één uur een lijk.

EUROPA.

SPANJE.

MADRID, *den 7 october.*

Te Kadix houdt de verwoesting aan. Alleen op den 30sten september zijn er 54 personen onder bezweken. Volgens bijzondere brieven, zouden er, den 1sten october, 83 menschen overleden, en het getal der zieken aanmerkelijk toegenomen zijn.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 20sten october* 1819.

De fransche minister in Zwitserland heeft uit naam zijner regering verzocht, om rekruten te doen aanwerven, voor de manschappen, welke met januarij aanstaanden ontslagen worden; ten bewijze, dat de Fransche regering geen oogmerk heeft, om deze troepen af te danken.

Bij den minister *Dessolles* is thans de zevende vergadering gehouden wegens de organisatie der departementale en municipale besturen. De algemeene aandacht is bijzonder op deze aangelegenheid gevestigd. Beide de uiterste partijen verlangen, dat de benoeming dier ambtenaren niet aan de ministers zal verblijven, maar aan kiezers. Het schijnt zeer moeijelijk, om tusschen dezen eenen middenweg te vinden tusschen willekeurig gezag en vormen, welke eene dergelijke wet tot een blind werktuig zouden maken van deze of gene uitsluitende partij.

Men verneemt, dat de bisschop van Kadix, afwezig zijnde, toen de besmettelijke ziekte aldaar uitbrak, zich op het vernemen van dit berigt, dadelijk derwaarts heeft begeven, ten einde zich in gemelde stad te laten opsluiten en de inwoners zoo veel mogelijk te troosten, te helpen en op te beuren.

Renten 70 fr. 40 cent.

Den 22sten october 1819.

Volgens een der ministeriele dagbladen, heeft men dezer dagen in het hôtel der invaliden vier jonge Duitschers aangehouden, welke in het legioen van Hohenlohe (vreemde troepen in franschen dienst) hadden dienst genomen. Het is gebleken dat drie derzelve studenten waren van de universiteit van Jena.

De berigten uit Kadix tot den 2 september zijn, aangaande de ziekte, steeds zeer ongunstig. Zeven kapiteinen van transportschepen zijn reeds aan dezelve overleden. Aan de expeditie wordt niet meer gedacht. De oorlog-schepen strijken de stengen en worden voor den winter in het dok gelegd.

De duitsche Hoogleeraar *Görres*, welke op het punt is geweest, om, op last van de pruissische regering, te Frankfort in verzekerde bewaring genomen en naar eene vesting gevoerd te worden, is, na zich eenigen tijd in Straatsburg te hebben opgehouden, in deze stad aangekomen. Insgelijks is alhier aangekomen Dr. *Börne*, welke een ca. blad (*Zeitschwing n*) in het Hessische schreef; welk dagblad sedert door de landsregering is verboden geworden. Men wacht nog meer andere duitsche schrijvers.

De ministeriele dagbladen verzekeren, dat men hier te lande geene verkorting van de vrijheid der drukpers te wachten heeft.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den 22sten october* 1819.

Het ministerie schijnt geenzins genegen om, omtrent de publieke zaken, van gevoelen te veranderen. Niettegenstaande de afkeurende resolutien van verscheidene vergaderingen, waaronder sommige, die zamengesteld waren uit zeer aanzienelijke lieden, betrekkelijk het voorgevallene in Manchester, blijft het ministerie van oordeel, dat de overheid aldaar haren pligt heeft volbragt en dat men elders gelijke maatregelen behoort te nemen, ter beteugeling der gevaarlijke pogingen van de parlementaire hervormers. Graaf *Fitz William*, welke de bekende vergadering van York heeft bijgewoond en als het ware bestuurd, was Lord Luitenant van het graafschap, en is, dezer dagen, ter zake voormeld, door den Prins Regent van dezen post ontzet. De Ministers verklaren thans openlijk, dat het noodig wordt naar meer gestrenge maatregelen om te zien; en heden leest men in het ministerieel avondblad het navolgend berigt, het welk, naar allen schijn, van den kant der regering komt.

„ De berigten, welke men uit sommige deelen des rijks, aangaande den voortgang van den opstand, ontvangt, luiden, gelijk men konde verwachten, steeds ongunstiger. De radicale hervormers, zich verheugende over de verheffing hunner zaak door een klein aantal zinneloze en door hun verleide *Whigs*, verbergen hunne snoode ontwerpen niet meer, en spreken luid en zonder omwegen van de *revolutie, welke reeds een begin heeft genomen.* Zoodanig is de in-

(*Het vervolg in het Bijvoegsel.*)

BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den 6den* MEI, 1820.

(*Vervolg der Courant.*)

druk, welke, overal, waar de opstand tegen de constitutie zegeviert, op den geest der welgezinde lieden is gemaakt, dat sommige voornemens zijn, om met alle mogelijke kracht het gevaar, het welk hun dreigt, te bestrijden. „ Wanneer de bozen zamenzweren, moeten de weldenkenden zich vereenigen" zeide *Burke*. De pogingen van enkele personen zijn echter magteloos tegen het geweld van een gewapend graauw, het welk aller bezittingen bedreigt en alle beletzelen wil omverre werpen. Men kan in dergelijke oogenblikken geene krachtige bescherming verwachten, dan van de zoodanigen, aan welken de constitutie van den Staat de magt en het bestuur heeft opgedragen. Wij zouden voor het lot dier landschappen beven, indien wij een oogenblik gebrek aan waakzaamheid, of aan moed, bij de regering ontwaarden.

„ De fransche monarchie is aan eene woedende volksmenigte, die den Koning op den troon trotseerde, overgeleverd, door de vrees en laauwheid der ministers. Eene welberadene poging der regering had het storten van stromen bloeds, die troon en altaar hebben medegesleept, belet. Wij moeten onze welgezinde medeburgers geluk wenschen, dat de ministers het gevaar, het welk ons dreigt, kennen. Het besluit, om het parlement bijeen te roepen, is er een bewijs van. Wij twijfelen daar bij niet of de maatregelen, welke tot dien tijd toe genomen moeten worden, zullen opwegen tegen den woesten ijver onzer tegenwoordige Catilina's.

„ Bij de plaatshebbende vermindering van de armee, is het een onmisbare maatregel, om de beschermende magt des lands met 10,000 man te vermeerderen. Zulks zal op eene zeer zuinige wijze worden in het werk gesteld, door gepensioneerde militairen daartoe op te roepen. Deze veteranen zullen voorzeker dezelfde kracht betoonen in het bewaren van de binnenlandsche rust, welke zij betoond hebben in het bestrijden van den buitenlandschen vijand. Een deel der gegolde landmagt zal mede tot den dienst kunnen worden gebruikt, door de bewaring van werven en arsenalen aan de soldaten van de marine op te dragen. Te dien einde zal elke compagnie zee-soldaten met twintig man worden vermeerderd, waar door de geheele vermeerdering van de gewapende magt 11,600 man zal bedragen.

„ Wij twijfelen geenzins, of de persen der radicale *Whigs* zullen menigvuldige en zeer verstandige beredeneringen opleveren, omtrent permanente legerbenden en willekeurige magt; dan de *Regent* en zijne Ministers, die, in weerwil hunner wijze voorzeggingen en gedurige tegenstand, de natie in een buitenlandschen oorlog hebben doen zegevieren, zullen geenzins onze constitutie, onze vrijheden en monarchie, in haren tegenwoordigen luisterrijken toestand, la hartig ten prooi laten aan binnenlandsche revolutionaire bandieten."

Deze maatregelen worden door de ministerielen hogelijk geprezen. Zij twijfelen niet, of zij zullen eene dubbelde uitwerking hebben; aan den eenen kant paal en perk stellen aan de strafwaardige stoutmoedigheid der kwaadwilligen, en aan den anderen kant den moed der welgezinden doen herleven. In Lancastershire neemt men krachtige maatregelen; een voornaam fabrikant heeft honderd snaphanen uit Londen laten komen, om daarmede zijne uitgebreide fabriek, in geval van nood, tegen geweld van buiten, te kunnen verdedigen.

Het is nu gebleken, dat de expeditie, van Margarita op Terra Firma geland, tot nog toe Cumana niet heeft vermeesterd. Berigten uit Trinidad van den 2 september melden, dat de kollonel *English*, welke door een deel van het legioen van Devereux uit Ierland was versterkt, genoemde vesting belegerde; dat hij reeds eene belangrijke post stormenderhand had vermeesterd, doch zich in dezelve niet had kunnen staande houden. Aan den anderen kant had men op Trinidad de bevestiging vernomen, dat de opperbevelhebber van Venezuela, Generaal *Bolivar*, zich, na vijf verschillende gevechten met de Spanjaarden, van Santa Fé, hoofdstad van Nieuw Grenada, heeft meester gemaakt. Zoo dra hij dezelve naderde, brak aan alle zijden een opstand uit ten zijnen voordeele. Het insurgenten leger werd in die vruchtbare streken ruim van al het noodige voorzien en men dacht in Angustura al spoedig eene aanzienlijke hoeveelheid gemunt geld van daar te ontvangen. De amerikaansche kommandeur *Perry*, belast met eene zending van zijne regering aan die van Venezuela, is, terugkeerend van Angustura, op de rivier de Orinoco overleden.

Het berigt van het besluit der ministers, om, uit hoofde van den staat der zaken, de gewapende magt te vermeerderen, heeft vrij wat indruk ter beurze gemaakt. De geconf., welke 68⅛ stonden, waren schaars voor 68 te verkoopen. Het omnium werd vergeefs voor 1⅛ disc. aangeboden. De prijzen zijn aldus genoteerd: Omnium 1⅛ disc. Bank-actien 219. 3 pc. gered. 67⅞ à 67⅛. Geconf. 68⅛ à 68. 4 pc. 85⅛. 5 pc. 103⅛.

NEDERLANDEN.

'S GRAVENHAGE, *den 26 october.*

Op heden is het lijk van wijle H. K. H. *Frederika Louisa Wilhelmina*, hertoginne douairière van *Brunswijk Lunenburg*, plegtig, ingevolge het bekend gemaakte programma, ter aarde besteld. Reeds ten 5 ure begaf zich eene ontzaggelijke menigte van allerwegen herwaarts gekomen, om getuige te zijn van de treurige plegtigheid, naar de straten en pleinen, alwaar de rouwstoet zoude doortrekken en waar overal door de policie de beste maatregelen waren genomen, om wanorde en ongelukken voor te komen. Ten 6 ure begon men de klokken te luiden en successivelijk bezetteden de schutter en de troepen der bezetting de hun aangewezene posten. Omstreeks 7 uren kondigde het lossen van 't geschut het vertrek van den stoet aan. Overal heerschte eene eerbiedige stilte; men hoorde alleen het treur-muziek en het dof geluid der gedekte trommen, en velen der aanwezigen konden hunne aandoeningen geenzins verbergen. Aan den wagenbrug bewees de stedelijke regering aan de overledene voortreffelijke vorstin de laatste eer, en van daar trok de stoet langzaam naar Delft, terwijl de weg derwaarts mede met aanschouwers bezet was en ook overal eene diepe stilte heerschte. Het was ruim tien uren toen de lijkstatie te Delft aankwam. De toevloed der aanschouwers was aldaar niet minder, dan in deze stad. Ten half elf ure werd het lijk ter kerk ingedragen en, na dat hetzelve door den staatsraad, belast met de directie van de staats-secretarie en andere beambten, waar onder twee hoofd ambtenaren van gezegde secretarie, erkend, en de kist met het groot zegel des rijks verzegeld was, in den grafkelder nedergelaten.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, *den 10den october.*

Zie hier het (§) Vervolg van het autentieke stuk omtrent de arrestatiën in Pruissen:

„ Het is niet moeijelijk het doel dier schrijvers te bemerken. In hunne oogen is alles misdaad wat tot bevestiging der staten strekt; elke nadrukkelijke maatregel brengt hen in woede, dewijl zij wel gevoelen, in hunne helsche ontwerpen niet te zullen kunnen slagen, dan wanneer alle de gouvernementen van Europa, in hunnen eigen boezem bezig gehouden, genoodzaakt zullen zijn de oogen af te wenden van de kunstgrepen eener partij, welke eene nieuwe goedertierenheid niet heeft kunnen verbeteren. Nog niet hunne ontwerpen durvende bekennen, noch zich openlijk als de verdedigers hunner medearbeiders en vrienden verklaren, bedriegen zij de goede trouw hunner lezers, met hun te zeggen dat het Pruissisch Gouvernement geloof heeft geslagen *aan eene zamenzwering, welke niet bestaat; zamenzwering, welke eene factie, die, volgens hen, Frankrijk, sedert den 5den september 1816 beroert en medewerkt tot de gisting, waarin de wereld zich thans gedompeld ziet, uitgevonden heeft om dat Gouvernement te verschrikken.* Dusdanig is, van den oorsprong af, de taktiek der Fransche revolutionairen geweest, om aan hunne tegenstanders de in het duister verzonnen plannen toe te schrijven, welke zij zelve smeedden, en het verstandige deel der natie, welks wederstand zij vreesden, factie te noemen. Wij weten niet, of, behalve Frankrijk, de wereld in onrust gedompeld is, wij zien er geene in Pruissen; of, zoo men de heimelijke kunstgrepen van eenige onzinnigen dus wil noemen, weten wij wel aan wie wij zulks te wijten hebben, aan hen die belang hebben bij het behoud der troonen, of aan hen die aan derzelver omverwerping arbeiden.

„ Een der Fransche dagblad-schrijvers, die verpligt is des te meer ijver te toonen voor de zaak, wier kampvechter hij geworden is, daar hij de misdaad te boeten heeft van tot den 19den maart 1815 getrouw aan *Lodewijk XVIII* geschenen te hebben, wil wel zoo goed zijn van, terwijl hij de Pruissische regering beschuldigt eene hersenschimmige zamenzwering geloofd te hebben, niet te ontkennen dat die regering geenszins de verdichtster der zamenzwering geweest is; maar dat zij zich *door twijfelachtigen schijn* heeft laten misleiden, *door herinneringen die haar in dwaling leiden, door onjuiste vergelijkingen met andere tijdstippen, eindelijk door eene betreurenswaardige toegefelijkheid voor de eeuwige leveranciers van aanklagten.* Verregaande laatdunkendheid van eenen schrijver die, op eenen afstand van driehonderd uren, zich veroorlooft een gouvernement in het aangezigt te logenstraffen, dat door deszelfs gematigdheid en waarheidsliefde bekend is. Heeft die schrijver de bewijsstukken, waardoor de zamenzwering buiten twijfel gesteld wordt, niet gezien, wat magtigt hem dan om er het aanwezen van te ontkennen? Dit evenwel doende, bewijst hij dan niet dat hij in deze verborgenheid dieper ingewijd is dan hij wel schijnen wil, en dat hij hoopt de regering op een verkeerd spoor te leiden, door haar als twijfelachtigen schijn te doen beschouwen iets, dat maar al te veel waarheid heeft, en haar de vrees in te boezemen dat zij zich door onjuiste herinneringen en vergelijkingen bedrogen heeft? Of de daadzaken, waarop de maatregelen, door de politie van Berlijn genomen, zich gronden, wezenlijk of slechts in schijn bestaan, hierover zullen de regtbanken oordeel vellen. Wat betreft de *herinneringen* en *vergelijkingen*, er kan hier geene andere *herinnering* bestaan dan die der rampen, welke de revolutionairen aan het menschdom berokkend hebben, noch *vergelijking*, dan die der trouwelooze middelen, welke zij hebben aangewend. Heeft de dagbladschrijver, zoo als hij schijnt te doen verstaan, in Duitschland gewoond, zoo moet hij weten, dat aanbrengers geenen toegang tot den troon van *Fredrik-Willem* hebben, en dat zijne raadsvergaderingen hen verfoeijen. In Pruissen is het niet dat de *eeuwige leveranciers van aanklagten* hun geluk kunnen maken; de dagbladschrijver weet beter, welk land het is, waar de laster dagelijks diepe wonden slaat, nu eens door hare logens met den sluijer des geheims te bedekken, dan eens door dezelve in de tijdschriften publiek te maken.

Schoon nu het gedrag der Pruissische regering geene regtvaardiging behoeft, vreest die regering niet, het aan de publieke meening te onderwerpen. De beschuldigden, die thans in eene voegzame gevangenis gehouden worden, zullen voor de regtbanken gebragt worden, zoo dra men in bezit zal zijn van alle de draden eener zamenzwering, die, hoe ongerijmd zij ook zijn moge, daarom niet minder wezenlijk en uitgebreid geweest is. Het gouvernement heeft zich verbonden om te eeniger tijd de acten dier regtszaak publiek te zullen maken: middelerwijl heeft het, op eene officiele wijze, de uitkomst derzelve medegedeeld. Is het nu de pligt eens goeden staatsburgers, om aan de verzekeringen eener vaderlijke regering gereeder geloof te geven, dan aan het gezwets dier eeuwige berispers aller gevestigde orde, zoo voegt het aan buitenlanders hun oordeel op te schorten, tot dat de regtbanken uitspraak gedaan hebben. Alsdan zal men zien of de regering zich door den schijn heeft laten bedriegen. Had zij zulks, dan nog zullen de goede burgers eene voorzorg roemen, die het oogenblik niet heeft afgewacht, waarop eenige weinige krachtige daden ontoereikend geweest zouden zijn om te beletten, dat bloote schijn in maar al te wezenlijk gevaar vermeerderde. Ongelukkig is het niet langer mogelijk, de oogen te sluiten voor het aanwezen eener zamenzwering, wel niet zoodanig, dat men daarvan de omverrewerping der bestaande gouvernementen moest vrezen, vermits zij uit al te belagchelijke bestanddeelen is zamengesteld, maar echter van geheime verbindtenissen, door welke onzigtbare opperhoofden de gemoederen willen voorbereiden tot de omkeering, die zij bedoelen, en werktuigen vormen tot de uitvoering dier ontwerpen.

De jongelingschap, die op de Duitsche hooge scholen in eene groote vrijheid leeft, waarvan zij tot op de laatste tijden geen misbruik gemaakt had, laat zich door ijdele woordenpraal, vooral wanneer zij voorkomt uit den mond van beroemde meesters, te ligtelijk verleiden, omdat de ondervinding haar nog niet geleerd heeft, dat gene, hetwelk er in de theoriën onuitvoerlijk is, op deszelfs wezenlijke waarde te brengen; ook is het voornamelijk op de jonge lieden, dat die intriganten rekenen. Ondertusschen vergeten zij, dat, zoo hun gepreek al voor een oogenblik jeugdige hoofden, door het lezen der oude schrijvers opgewonden, weg

(§) Wij geven hier dit *vervolg*, om deszelfs opmerkelijkheid, hebbende te vergeefs het *begin* in eene der ons gewordene couranten gezocht.

leept, al deze rook verdwijnt, wanneer die jonge lieden, in den boezem hunner familiën teruggekeerd, er die grondbeginselen van zedelijkheid en godsdienst weder vinden, die het veréërend kenmerk der Duitsche natie zijn, of wanneer zij tot staatsambten geroepen, de nietigheid der droomen leeren kennen, waarmede men hunne verbeelding gevleid heeft.

Wat er ook van de uitwerkselen zijn moge, welke men van deze heimelijke ontwerpen te wachten heeft, zie hier de middelen welke de revolutionairen gereed gemaakt hebben.

Reeds in het jaar 1812 hadden zij getracht onder de jonge lieden op de hooge scholen verbindtenissen tot stand te brengen. Men heeft het bewijs der pogingen, die destijds te Berlijn gedaan zijn. Zij rekenden alstoen op de medewerking van den rector dier universiteit, die eene zekere vermaardheid in Duitschland genoot. Het ontwerp mislukte, maar werd daarom niet opgegeven. In het verborgen voorbereid, ontving het zijne uitvoering bij de beruchte vereeniging op den Wartburg, alwaar afgevaardigden van de onderscheidene universiteiten tegenwoordig waren. Het bekend getal dier thans bestaande vereenigingen is veertien. Alle staan met elkander tot het gemeene doel in briefwisseling; elke heeft hare bijzondere inrigting, hare hoofden, hare gemeene kas. Behalve deze groote, in schijn zeer onschuldige vereenigingen, bestaan er bijzondere verbroederingen, zamengesteld uit een uitgelezen getal van leden, die door hunne bekwaamheden of geestdrift uitmunten. De candidaten, ter opname voorgedragen, worden aan een gestreng onderzoek onderworpen: zij, wier eenig doel onderrigt, of die, hoe zeer vatbaar voor geestdrift voor de nieuwe staatkundige theoriën, de dweepzucht daarvoor niet zoo verre drijven, dat zij de mede werkende werktuigen worden willen tot de omkeering, die het geheime doel dier verbroederingen is, blijven (om ons van de uitdrukking, door de onzigtbare hoofden ingevoerd, te bedienen) in de *propiläen* (in de voorpoorten) zonder dat hun toegestaan wordt, dieper in het heiligdom door te dringen. Hunne aanneming is daarom echter niet zonder nut voor het verbond, om dat, met letterkundige zaken, en vooral met staatsregt en staatshuishoudkunde bezig, zij dienen om het ware doel, dat men aanhoudend op het oog heeft, te vermommen, en zich ter zelfder tijd, door den aard hunner studiën voortebereiden, om in de nieuwe orde van zaken eene rol te spelen.

Tot heden heeft men vier dier bijzondere verbroederingen ontdekt, die de veertien groote vereenigingen besturen. Van deze vier, zijn er drie aan universiteiten gevestigd; eene vierde heeft haren zetel in de residentie van een Duitschen vorst. Eensgezind omtrent het doel om de bestaande constitutiën om ver te werpen, en omtrent de middelen, om daarin te slagen, verschillen zij omtrent den regeringsvorm, die in de plaats der thans bestaande orde van zaken gesteld moet worden. Het geen die menschen vrijheid en gelijkheid noemen, zal er de grondslag van uitmaken; hieromtrent is men het eens. Doch wanneer Duitschland tot een eenig ligchaam vereenigd zal zijn, moet het alsdan eene keur-monarchie vormen, welke niets anders dan eene republiek is, of zal men de voorkeur geven aan eene zuiver democratische republiek? Zie daar eene vraag, wier beslissing voor als nog uitgesteld blijft.

„ De leden dier nauwe vereenigingen heten de *zwarten*, waarschijnlijk naar de zoogenaamd nationale kleederdragt, welke zij gekozen hebben. Deze vereenigingen bestaan niet alleen uit studenten; men vindt in dezelve lieden van alle standen, o schoon de ware bestuurders groote zorg dragen om achter het scherm te blijven.

„ Onder het getal der ingewijden zijn er eenigen, die door den bijnaam van *onbedingden* of *gewijden* onderscheiden worden, wijl zij de verbintenis hebben op zich genomen, om zich in geen geval door eenige bedenking hoegenaamd te rug te laten houden; maar, zonder wijziging en door alle mogelijke middelen datgene uit te voeren, hetwelk, volgens hunne overtuiging, dat is naar de rigting, die men hun gegeven heeft, hun noodzakelijk zal voorkomen. Buiten twijfel is het, dat *Sand* tot het getal dier *Seïden* (*) behoord heeft.

„ De korte opgaaf, welke men omtrent de inrigting dier geheime verbintenissen heeft medegedeeld, is het geen blijkt uit meer dan tienduizend in beslag genomene stukken, zoo als brieven, journalen, redevoeringen, enz.

„ Blijft er na dit nog eenige twijfel over omtrent het doel dat die razenden zich voorstelden, zoo zal die verdwijnen, wanneer men de volgende uitdrukkingen leest: welke letterlijk uit die stukken getrokken zijn, en wier opstellers wij niet noemen zullen, uit eerbied voor het regterlijk gezag, dat met deze zaak bezig is, of ook om de familiën te sparen, waartoe de schijvers behooren.

„ Een zeer bekend persoon, door eene met regt laakbare daad, het misnoegen op zich geladen hebbende, ontving de volgende waarschuwing, waarvan het oorspronkelijk opstel bij de schrijvers gevonden is: *Tot heden toe hebben wij bloed willen sparen. Wij verleenen u een verder uitstel. Dat het uur van middernacht op den 16den u niet te . . . . . vinde, zoo uw leven u lief is.* Deze waarschuwing was van geen gevolg omdat, voor nog het uitstel ten einde geloopen was, de regering den persoon had doen vertrekken.

Deze waarschuwing gaf, op het eerste gerucht der arresteringen, een vertrouwde aan eene dier vereenigingen:

Zijt voorzigtig, om de Bom niet te schielijk te doen uitbersten.

Vernietigt alle papieren, schrijft een ander en bevaart slechts de Acte van Constitutie; maar dat vooral de procesen-verbaal verdwijnen.

De zaak zou afgedaan zijn, zoo wij vele zulke mannen hadden als die uitmuntende Sand.

Is het niet te duchten, dat Sand *in een oogenblik van zwakheid of onder de angsten des doods, zijn geheim zal verraden?*

Ik bestudere vlijtig de geschiedenis der omwentelingen; zij zijn even zoo noodzakelijk voor de volken, als de ademhaling voor de menschen.

Op het oogenblik der uitvoering zal onze Vriend N. zich aan ons hoofd moeten stellen, en als een andere Zisca (†) *den bijbel voeren in de eene, en het zwaard in de andere hand.*

Niets anders dan eene geheele omkeering kan ons redden.

Het volk kent nog het plan niet, waarvoor Sand *zich heeft opgeofferd, maar het begint dat in te zien.*

Laat ons de troonen omwerpen van Alexander, *van* Fredrik Willem *en van* Frans II.

Het zal noodig zijn, dat aan elken boom, langs den weg van Berlijn tot Charlottenburg, men een dier dienaars van den troon ophange, en dat zelfs zal nog niet genoeg zijn.

De erfelijke Monarchij is eene zinnelooze instelling, (dit gezegde is getrokken uit eene publieke aanspraak van een der hoofden van de Orde).

Is het dan zoo moeijelijk om de acht-en-dertig te dooden? (dit geldt de 38 Souvereinen, welke de Duitsche Bonds-vergadering uitmaken.)

Sand *moet volstrekt op het schavot sterven, ten einde het publiek leere gelooven aan de* Christelijke lietdadigheid *en aan de geloftenheid; ten einde het zie, tot welke opofferingen de Duitsche Jongelingschap in staat is. In deze verlichte eeuw zal het schavot het zinnebeeld zijn, hetwelk het kruis vervangen zal.*

Let hier wel op: het is noodzakelijk, dat de thans bestaande orde van zaken veranderd worde door het volk, door het geweld, en door een treurspel.

„ Zie hier, hoe een der gewijden, of onbedingden, een vers uit een der Duitsche treurspelen parodierende, zich uitdrukt: *Onze haren zullen met geene bruidkrans versierd zijn; de bijl des beuls zal die doorhouwen.*

De volgende uitdrukking zou alleen belagchelijk zijn, zoo de jongste gebeurtenissen daaraan niet eenig gewigt gegeven hadden. Zij is getrokken uit een journaal, dag voor dag door een der ingewijden gehouden: *Heden is over het lot der Joden gestemd.*

Zijn nog meer dier uittreksels noodig, om een voorzigtig gouvernement te regtvaardigen, dat het maatregelen genomen heeft om zulke ontwerpen te smoren?

Omvatten nu deze vereenigingen wel voornamelijk jonge lieden, zoo zijn deze echter niet de eenigen, waarop de geheime hoofden rekenen. Er bestaat in Duitschland eene klasse lieden, des te gemakkelijker te misleiden, omdat zij, zelve zuivere bedoelingen hebbende, steeds geneigd zijn die bij anderen te onderstellen. Die lieden, welke eene vijf-en twintigjarige ondervinding niet heeft kunnen verbeteren, zijn gretig naar nieuwigheden; hunne eigenliefde verblindt hen zoo verre, om hen niet te doen zien dat zij, na de werktuigen der boozen geweest te zijn, weldra derzelver slagtoffers zouden worden.

Hoewel het in Pruissen aan deze menschen, welligt gevaarlijker dan hunne aanvoerders, niet ontbreekt, vreest intusschen de regering van dat land minder dan vele anderen, den invloed van de vijanden der maatschappelijke welvaart, vermits deze regering, altijd gereed tot het aanhooren der vertoogen, welke binnen de perken van het betamelijke blijven, en tot het gelijkelijk regt doen aan allen, zich bewust is, dat het volk geene reden hoegenaamd van beklag heeft, welke het in de magt des Gouvernements staat af te wenden. Geniet de Pruissische monarchij nog dien voorspoed niet voor welke zij vatbaar is; en heeft zij tot hier toe de haar beloofde Charter niet ontvangen, het is, om dat de weldoende hand des Konings te vele wonden had te genezen, en om dat de belangen der ongelijksoortige deelen, waar uit die monarchij bestaat, onderling behooren veréénigd te worden, voor en aleer men zich met eene zaak kunne bezig houden, die de rijpste overweging en eene oplettendheid vordert, welke door de behoeften van den staat niet vermogen afgeleid te worden. De goede burgers verlangen geenszins, dat men spele met het heil van den staat, ten einde eene proeve te nemen van eene wijsgeerige theorie. Daar intusschen de voorloopige arbeid, welke de invoering van een constitutioneel bestuur moet voorbereiden, is afgeloopen, heeft de koning eene commissie van zeven leden benoemd, belast met het onderzoek van het plan, hetwelk zijn staat-kanselier hem heeft voorgedragen. Die commissie, waarin leden zitting hebben, even zeer bekend door hunne liberale denkbeelden als door hunne trouw, is op het punt om hare werkzaamheden aan te vangen. De grondslagen van het plan, hetwelk zij moet onderzoeken, waarborgen aan de natie eene municipale regering, ontdaan van alle eigendunkelijkheid (den eenigen grondslag van alle vrijheid in eenen grooten staat), en eene wezenlijke volksvertegenwoordiging, gevrijwaard voor den demagogischen invloed, en gewaarborgd tegen de ministeriele verleidingen. Alzoo zal Pruissen het genot hebben van eene liberale constitutie, welke geene tranen zal kosten, en niemand eenig leedwezen veroorzaken, altans niet dan aan hen, die niet ophouden te werken, om de zaak des konings van die zijns volks af te scheiden.

(*Amsterdamsche Courant.*

FRANKFORT, *den 21sten october* 1819.

Men heeft verschillende geruchten verspreid wegens de opinien van de hoven van Berlijn en Munchen, nopens de bekende besluiten van de duitsche Bondsvergadering, en wel inzonderheid, wegens de invoering van de centrale en buitengewone regtbank van Mentz, verzekerende, dat in beide de genoemde Kabinetten deswegens een verschil van gevoelens zoude zijn ontstaan. Thans verneemt men echter uit Mentz, dat van wegen beide de genoemde regeringen kommissarissen zijn benoemd, om in gezegde kommissie zitting te nemen en wel door Pruissen de regeringsraad *Grano* en door Beijeren de ministerieel raad *Van Hörmann*; weshalve genoemde kommissie, op Hessen-Darmstadt na, voltallig is.

De berigten aangaande den wijnoogst van de Moezel en van den Rijn zijn allergunstigst.

IONISCHE EILANDEN.

CORFU, *den 11den september.*

Den 4den dezer, des avonds ten 9 ure, werd onze stad door eene zoo hevige aardbeving bezocht, dat in een oogenblik alle de klokken begonnen te luiden. Daar dit aan 48 kerken te gelijk plaats had, kan men beseffen, welk eenen schrikbaren indruk zulks maakte. De inwoners vloden uit hunne huizen, van welke laatste vele beschadigd werden. De lucht was geheel helder, en de maan verspreidde haren vollen glans. Men verwacht hier het berigt eener uitbarsting van den Vesuvius of van den Etna; daar gewoonlijk de aardbevingen in onze streken aan uitbarstingen dier bergen worden toegeschreven.

TURKYEN.

KONSTANTINOPEL, *den 10den september.*

Sedert lang had men slechts onzekere berigten ontvangen van de tegen Wan gerigte expeditie. Den 26sten Augustus kwamen eindelijk twee uit het legerkamp afgevaardigde Tartaren aan, met de tijding van eene volledige overwinning door *Mahmud*-Pacha op de rebellen van Wan behaald. *Derwisch*-Pacha is krijgsgevangen gemaakt, nevens zijn' bankier, een' der voornaamste oproer-stokers. Beide zijn dadelijk om hals gebragt en het hoofd des eersten, 3 dagen lang, aan de poort van het serail ten toon gesteld met een geschrift daar nevens, zijn vonnis en een beknopt verslag van de door zijne oproerigheid veroorzaakte gebeurtenissen behelzende. Deze Tartaren zijn rijkelijk beloond en met den eerepels begiftigd geworden.

De Groote Heer heeft den tegenwoordigen Mufti, *Mekkisade-Mustapha-dasim*-Effendi,

---

(*) *Seid* is de jongeling, welke *Mahomed*, in *Voltaires* treurspel van dien naam, door het vermogen, het geen de dweepzucht hem op zijn gemoed gegeven had, bezigt tot het vermoorden van het opperhoofd van Mecca, *Seids* hem zelven onbekenden vader.

(†) *Johan van Trocsnova*, bijgenaamd *Zisca*, omdat hij maar een oog had, hebbende het ander in den oorlog verloren. De Hussiten, die ten tijde van *Wenceslaus*, koning van Bohemen, voor eene vervolging vreesden, verkozen hem tot hun oversten en veldheer, in het jaar 1420, en zijn aanhang groeide in korten tijd aan tot 100,000 man. Hij stierf in 1424, aan de pest, na dat hij elf veldslagen geleverd, en verscheidene steden en kasteelen veroverd had.

van zijne waardigheid ontzet, en in diens plaats aangesteld den voormaligen Kadiasker van Romelie, *Hadschi-Halil*-Effendi. Eenige dagen later zijn ook de Kiaja-Beij, minister van binnenlandsche zaken, de Tschausch-Baschi, of Rijksmaarschalk en de grootmeester der ceremoniën afgezet, en door anderen vervangen.

De drie militaire autoriteiten des rijks, de Capitan-Pacha, de Aga der Janitsaren en de Topdschi-Baschi zetten hun onderzoek ijverig voort naar de veroorzakers of voornaamste begunstigers der jongste onlusten, welke, na een kort verhoor, voor altijd verdwijnen. Onder anderen is Kapudana-Beij, of eerste admiraal der vloot, verdacht zijnde van deze onlusten aangemoedigd, of zich althans met geenen genoegzamen nadruk daar tegen verzet te hebben, aan boord van een oorlogschip, dat bij de Zeven Torens ten anker lag, geworgd, en zijn lijk in zee geworpen. Verscheidene andere ambtenaren zijn afgezet en gebannen, en de Groote heer heeft anderen in hunne posten benoemd.

MENGELINGEN.

Mexiko of Nieuw-Spanje, een groot land in Noord-Amerika, sedert 1519 aan Spanje behoorende, ten voordeele van welk rijk *Ferdinand Cortes* hetzelve veroverde. Hetzelve grenst ten noorden aan Nieuw-Mexiko en het Mar Vermejo, ten zuiden aan de landengte van Panama, ten oosten aan den Golf van Mexiko en ten westen aan de stille Zuidzee. Het luchtgestel is hier zeer ongelijk. Aan de kusten is het zeer heet, vochtig en ongezond: in de bergstreken koud. De overige landschappen zijn vrij van al te groote warmte of koude en het vee blijft hier het gansche jaar in de weide. De voornaamste voortbrengselen zijn boomwol, suiker, tabak, indigo, rijst, vanille, gember, jalappe, verfhout, zijde, balzem, cochenille en cacao; de grootste rijkdom van dit land bestaat echter in goud- en zilver-mijnen. Jeder die eene mijn ontdekt, mag dezelve bewerken, mits een vijfde van het inkomen aan den koning afstaande. De oostkust van Mexiko is woest en met ondoordringbare bosschen bedekt, waardoor zij tegen de aanvallen van vreemde mogendheden gedekt is. De bevolking schat men op 3 millioenen inwoonders. Spanje laat Mexiko door eenen onderkoning regeren, die gewoonlijk voor vijf jaren benoemd wordt en eene groote magt bezit. Enkel de stad Mexiko heeft het regt aan den koning door afgevaardigden voorstellen of klagten te doen.

Mexiko wordt in drie audiencias verdeeld. Deze zijn *Guadalaxara*, *Mexiko* en *Guatimala*. De hoofdstad Mexiko ligt aan eenen zee, die omtrent 30 uren in den omtrek heeft. Zij is de zetel van den onder-koning, van den aartsbisschop en van de audiencia (geregtshof). Ook is hier eene universiteit en eene munt. Men houdt deze stad voor de regelmatigst gebouwde in geheel Noord-Amerika, daar zij een volkomen vierhoek uitmaakt en lijnregte straten heeft. De huizen zijn uithoofde der aardbevingen niet hoog gebouwd. De stad heeft vijf ingangen, echter geene poorten noch wallen. Zij lijdt veel door overvloeijingen van den zee waaraan zij ligt; doch die thans volgens *Humboldt*, door een reuzenwerk, het aftappen van den zee, zullen vermijd worden.

Door eene waterleiding wordt deze stad met zoet water voorzien. Daar dezelve het midden punt van den handel tusschen Amerika, Spanje en Oost-Indie is, worden hier zeer rijke kooplieden gevonden. Het getal harer inwoonders schat men op 150,000. Als havens van Mexiko zijn nog *Acapulco* aan de Zuidzee en *Vera-Crux* aan den *Golf van Mexiko* te bemerken.

Nieuw-Mexiko is een groot landschap grenzende ten zuiden aan het voorgaande, ten westen aan *Californie* en het *Mar Vermejo*, ten noorden aan *Quivira* en ten oosten aan *Louisiana*. Hetzelve werd in 1553 door Antonio Despejo van Cordova ontdekt, is bergachtig, echter vruchtbaar, en levert veel goud, zilver, kristal en smaragden op. Het land wordt van verschillende volkstammen bewoond, die in geene onderlinge gemeenschap staan en waarvan weinigen tot het christelijke geloof bekeerd zijn. De hoofdstad is Santa-Fé. Hier resideert de gouverneur, wiens heerschappij zich tegelijk over *Nieuw-Navarre* en *Californie* uitstrekt.

Californie is een groot Schier-eiland in Noord-Amerika tusschen het purpermeer (Mar Vermejo) en den stillen oceaan gelegen. Hetzelve wordt tot de stadhouderschap van Nieuw-Mexiko gerekend en maakt van 23 graden 42 minuten tot 40 graden 30 minuten een gedeelte der Noord-Westkust van Amerika uit. Ten noorden van hetzelve ligt de *Ekasberg* en door het landloopt eene hooge bergketen. De hoogste berg, *Cerro de la gigante* is 1500 meters hoog. De hoofdstroom heet *Colorado de los martijres*. Het climaat is in het zuiden soms onverdraaglijk heet, zoo dat versch vleesch niet eens eenen dag goed blijft. Hier is de grond onvruchtbaar, in het noorden echter wel bewaterd en van een beteren aard. *Cortes* ontdekte dit land is 1536. *Frans Drake*, die het in naam van de koningin *Elisabeth* in bezit nam, noemde het *Nieuw-Albion*. Eerst in nieuweren tijd zijn deszelfs rijkdommen bekend geworden, daar de *Jesuiten*, die hier even als in *Paraguaij* heerschten, hetzelve bestendig als een woest en dor land afschetsten. *Joseph Galvet* ontdekte in 1767 deze rijkdommen, die in zilver en perlen bestaan, tot wier opdelving echter de bevolking te zwak is. De inwoonders zijn van verscheiden stammen, meest van zwartachtige kleur, dapper en beleefd. De spaansche etablissementen bestaan uit *missien* van de dominicanen tot bekeering der ingeboornen, of uit militaire posten (*Presidios*) om deze missien te beschermen. Het land wordt ingedeeld in *Oud-Californie*, 7095 vierkante uren, 9000 inwoonders, met vijftien *missien* en het *Presidio Lorette*, en in *Nieuw Californie*, 8125 vierkante uren, 15600 inwoonders, 20 missien en 4 *Presidios*. In het eerste is de hoofdplaats *Lorette*; in het laatste *Monte-Reij*.

HET TEGENWOORDIGE.

WELDADIG houdt de hand van God
  Het aanzicht van het nakend lot
Met ondoorzichtbre nacht omgeven.
  Betachlijk is, wie beeft en vreest,
  En onweêr in de wolken leest,
Die mooglijk schadloos overzweven.

  Zie, wat het werklijk uur u biedt!
  Erken, gebruik het, en geniet,
En grijp, en val het in de wieken.
  Het tijdstip dat men eens verloor,
  Wat stelt het zijn' verkwister voor,
Dan 't in den dop verworgde kieken?

  Neem, neem u 't heden dan te baat!
  De rest, men noeme 't goed of kwaad,
Vloeit aan en af als vlotte baren,
  Die nu, bij 't geesend springgetij,
  Met opgestookte razernij,
Dan, kalmen vloed, hun peil bewaren.

  Verheff' zich de opgezwollen stroom,
  En rukk' den wortel met den boom,
Met hut, en stal, en veldbezieling,
  (Daar berg en woud, van angst vervuld,
  Der lucht den doodschrik tegenbrult)
In zee, en afgrond, en vernieling!

  Wat nood? Gelukkig is hij steeds,
  Ontrefbaar voor den prang des leeds,
Die daaglijks, met gerust geweten,
  Zich zelven zegt: ik heb geleefd.
  Die is, wat ooit de toekomst geeft,
Voor 't grillig Lot te hoog gezeten.

  Ja, maak zich heldere zonneglans
  Of onweêr meester van den trans,
Geen God ontrooft mij 't blij voordezen.
  Wat is, zal niets te niet doen gaan,
  Wat was, zal steeds voor mij bestaan;
En ik, mij zelv' genoegzaam wezen.

  Fortuin, die met heur gaven speelt,
  En 't altijd nijdig harte streelt,
Met schatten in den wind te strooien,
  Neem, geef, en toone in goed of staat,
  Nu d' een', dan d' ander 't wuft gelaat
In lachende of vergrimde plooien!

  Bestendig zij zij, 'k dank haar gift;
  Maar, schudt haar de ongestuime drift
De rappe vleugels aan de leden,
  Ik geef haar gaven weêr met vreugd,
  En wikkel me in mijn eigen deugd,
In plaats van purpren statsiekleeden.

  Ik doe, hoe mast en takel gier',
  Geen ijdle beê aan 's Lotbestier,
Noch tracht voor ram of loeiende ossen
  Den roof van Oost- of Westerstrand,
  Waar aan zich 't dwaas gemoed verpandt,
Van 's Hemels ongunst in te lossen.

  Neen, werp' hij goud in 's afgronds schoot;
  Ik zal met waterdichte boot,
Gerust in 't bruischen van de vloeden,
  Op Pollux leidster, dwars door zee,
  Naar de eenmaal mij bestemde ree',
De blijde rust in de armen spoeden.

AN DEN TOD.

Manchem stirbt das Wort auf seiner Lippe,
Und er wird von feiger Angst bethört,
Wann er nur von dir und deiner Hippe
Irgendwo ein Wörtchen fallen hört.

Dass ich meiner Mädchens Namen liebers
Nennen hör' als dich, muss ich gestehn:
Doch nie bebte mir die kleinste Fiber,
Sah ich dich ins Haus des Nachbars gehn.

Warum sollte man vor dir erzittern?
Freundlich führt uns deine dürre Hand
Aus der Tummelbahn von Ungewittern
In ein stilles, fehdeloses Land.

Dort verfliegt, wie Rauch, des Armen Kummer,
Den hier Rang- und Geldstolz drükt und neckt;
Dort wird er aus seinem süssen Schlummer
Nicht durch ihren Poltertritt geweckt.

Mancher spielt hier eine grosse Rolle;
Wie ein Thurm, blickt er auf alle Welt:
Aber sieh, wie er zur Erdenscholle,
Mächtiger, vor dir zusammen fällt!

Du zerstörst die Scheidekluft der Stände;
Hoch' und Niedre deckt dein Erdendach;
So wirft man, nach eines Schachspiels Ende,
Könige und Bauern in ein Fach.

Du erneust getrennter Liebe Bande,
Führst die Waisen ihrem Vater zu,
Heilst die Wunden unverdienter Schande,
Und giebst allen kranken Herzen Ruh!

Kurz ist noch mein Jünglings-Erdenwallen,
Und des Mannes Schicksal weiss ich nicht;
Doch ich that' in deinen stillen Hallen,
Auf den höchsten Anspruch gern Verzicht.

Aber würd' ich jetzt schon hin getragen,
Eh' ich mir noch Thatenlob erwarb,
Ach, so könnte man von mir nur sagen:
Dieser ward geboren, lebt' und starb!

Eine Null blieb' ich nicht gern auf Erden,
Hat die Welt nicht deren sonst schon viel?
Meinen Zeitgenossen lieb zu werden,
War und ist mein vorgestecktes Ziel.

Gönne mir noch Frist, es zu erlaufen!
Wandelt aber sich mein Biedersinn,
Und ich stell' auch mich zum dichten Haufen
Der Verbrecher an der Menschheit hin:

Dann komm schnell, eh' über mich die Scherben
Eines Menschenglücks um Rache schreyn!
Besser ist's, ein braver Mann zu sterben,
Als ein kerngesunder Bube seyn.

Stand van den thermometer in het hospitaal te Weltevreden, gedurende de maand april 1820.

Datum.	's morg. 6 uur.	's morg. 9 uur.	's midd. 12 uur.	's midd. 3 uur.	's avonds 6 uur.	's avonds 9 uur.	med. voor ied. dag.
1	78	81	88	88	80	78	82 [illegible]
2	76	82	85	84	80	76	80 [illegible]
3	73	79	85	84	81	79	80 [illegible]
4	74	79	87	85	83	78	81
5	73	80	87	88	78	79	80 [illegible]
6	73	81	87	88	82	80	81 [illegible]
7	73	82	87	88	80	78	81 [illegible]
8	72	79	87	87	84	78	81 [illegible]
9	72	79	89	88	84	79	81 [illegible]
10	70	82	87	85	84	78	81
11	72	81	89	88	84	80	82 [illegible]
12	74	81	89	88	85	80	82 [illegible]
13	74	81	90	88	82	78	82 [illegible]
14	74	84	89	88	81	79	82 [illegible]
15	76	83	89	89	83	80	83 [illegible]
16	76	83	89	89	84	80	83 [illegible]
17	76	83	89	89	85	79	83 [illegible]
18	77	84	81	85	82	80	81 [illegible]
19	74	83	89	89	83	79	82 [illegible]
20	74	81	88	84	83	79	81 [illegible]
21	74	81	89	88	84	80	82 [illegible]
22	76	83	88	87	83	80	82 [illegible]
23	76	81	89	88	83	80	82 [illegible]
24	77	84	86	88	84	82	83 [illegible]
25	76	83	86	88	84	79	82 [illegible]
26	75	84	88	88	81	79	82 [illegible]
27	74	83	89	88	81	78	82 [illegible]
28	74	81	85	87	83	80	81 [illegible]
29	76	81	87	87	84	82	82 [illegible]
30	76	83	87	88	84	82	83 [illegible]
med.	74 [illegible]	81$\frac{22}{30}$	87$\frac{14}{30}$	87$\frac{9}{30}$	82$\frac{19}{30}$	79$\frac{9}{30}$	

Z. v. Z.

KWEEKSCHOOL VOOR DE ZEE VAART.

Vervolg en slot van het verslag, rekening en verantwoording van het Vaderlandsch fonds ter aanmoediging van 's lands zee-dienst; opgerigt te Amsterdam.

Tot dus verre mijne heeren! U lieden over den staat onzer geldmiddelen, rekeningen en alles wat daartoe betrekkelijk is, bezig gehouden te hebben, vergunt ons thans overte-

gaan om U lieden die bijzonderheden welke meer onmiddelijk onze kweekelingen betreffen, van nader bij te leren kennen.

Op den laatsten december 1817. bevonden zich in het gesticht 109 kweekelingen: commissarissen waren verpligt twee derzelve te dimitteeren, alzo zij hunne gagien niet verantwoord hadden, en geene attestatien van goed gedrag op hunne gedane reizen konden produceeren. Drie anderen werden ontslagen, uit hoofde van tegenzin in, of onvatbaarheid voor den zeedienst, en wederom drie anderen op verzoek hunner ouderen, die eene andere bestemming voor hun verkiesilijker vonden.

Met innig leedwezen moeten wij U wederom berigt geven, dat drie van onze voedsterlingen, veel, zeer veel belovende jongelingen aan boord der schepen verongelukt of aan ziekte overleden zijn; te smartelijker viel ons deze tijding, om dat bij dezelve tevens de uitmuntenste getuigenissen van goed gedrag en lust in de vermeerdering hunner bekwaamheden gevoegd waren.

Na volbragte reisen zijn 22 jongelingen uit het gesticht met loffelijke getuigschriften ontslagen, waarvan zes het voorregt mogten genieten van hunnen wensch vervuld te zien, om op Zijner Majesteits schepen als *Adelborsten* der tweede klasse geplaatst te worden.

Naar zee zijn gezonden 19 kweekelingen als ligt matroosen, en 21 als kajuitwachters, welke wij niet twijffelen of zullen allezins beantwoorden aan de verwachting welke wij hadden van hunnen ijver en zugt, om eens bekwame zeelieden te worden.

Op den laatsten december 1818 bevonden zich in het gesticht 102 kweekelingen, en 37 op zee, of aan boord van verschillende schepen.

Onder 15 tegens betaling van het gewone kostgeld, en 28 *gratis* ingenomenen, zijn er zeer velen, waarvan wij ons alles goeds beloven mogen; en hoe verschillend ook in vlijt en vermogens, strekt ons tot geen gering genoegen, wederom te kunnen zeggen, dat wij hun verblijf in het gesticht als een gelukkigen aanwinst mogen beschouwen.

Van de weinige kweekelingen welke gedurende den loop van het jaar 1818. zich aan wangedrag schuldig maakten, behoeven wij niet eens te spreeken, als zijnde niet van dien aart, dan men daar door een zoo gunstig verslag als wij het genoegen hebben U ditmaal te kunnen geven, zouden ontsieren: door vaderlijke vermaningen of gepaste straf-oeffeningen waren wij over het algemeen zoo gelukkig, hen weldra tot betere gedagten te brengen. Slechts onlangs een onder die allen; — Maar, neem het ons niet envel op, dat wij liefst met stilzwijgen voorbijgaan, eene gebeurtenis waar bij ons hart, dat vaderlijk en met zoo veel liefde voor onze kweekelingen klopt, van bittere smart heeft gebloed, en waar aan wij nooit anders dan met de diepste droevenis zullen denken; — Het verschrikkelijk onheil ons overgekomen is te zeer bekend dan dat gij lieden mijne heeren! ons vergen zoudt, hier meer van te zeggen, en wij hebben alle reden om van uwe heuschheid te verwachten, dat gij door een meer nauwkeurig en omstandig verhaal van die gebeurtenis te vorderen, die versche wonde zoudt willen openrijten.

God die de liefde zelve is, zij gedankt dat wij nog erger ramp zoo gelukkig ontkomen zijn, en hij verleene onzen gewezen kweekeling, maar die wij evenwel nog altoos met ongeveinsde deelneming beklagen, zijnen weldadigen troost en bijstand bij een ontwakend geweten.

Dan wenden wij onze oogen liever af van dit somber tafereel, om dezelve te vestigen op het behalen der gewone eere prijzen door vele onzer kweekelingen; en het lust ons hierbij bijzonder te gewagen van twee uitstekend verdienstelijke jongelingen *Evert Wobben* en *Pieter Rolff*, van welke aan de eerste een octant, aan de tweede een even fraaijen scheeps kijker, door den voorzitter, met eene treffende, en hun beide zoo veel eer gevende aanspraak werd overhandigd. Terwijl aan de kweekelingen *Lieuwe Lieuwer*, *Jan de Lang*, en *Frans Sluijter*, uit hoofde hunner vorderingen, en door dien zij zich het mededingen naar den eere prijs hadden waardig gemaakt, op eene even plegtige wijze de bijzondere tevredenheid van kommissaris en werd te kennen gegeven.

Alhoewel wij het geluk hadden dat ons dit jaar geen onzer mede bestuurderen door den dood ontviel, niettemin ondergingen wij eenige verandering in het samenstel onzer vergadering! De heer *van Halmael*, met ter woon naar Haarlem vertrokken zijnde, gaf zijn Ed: ons het bedroevend bericht van genoodzaakt te zijn, de bijeen komsten als bestuurder alhier niet langer bestendig te kunnen bijwonen; dat een zoo ijverig lid als deze onze geachte vriend was, zich geheel der zorge over het gesticht zoude onttrekken, konden wij niet verwachten, en wij werden ook niet te leur gesteld, daar commissarissen van Haarlem zich haastende, om zulk een nuttig medearbeider in hunnen werkzamen kring te noodigen, onze waardige mede bestuurder wel zoo goed wilde zijn zich in hun midden als lid te doen opnemen. Wij twijfelen geenzins, of zijn Ed: zal, met diezelfde lust en diezelfde gevoelens bezield, als zijn Ed: in ons midden zoo veele jaren werkzaam was, voor ons altoos dezelfde vriendschap blijven aankweeken, welke te voren ons weerkeerig zoo gelukkig vereenigen mogt.

Weldra gelukte het ons, deze opengevallene plaats in ons bestuur op de best mogelijkste wijze vervuld te zien, doordien de hoog geleerde heer *van Capellen*, professor aan het athenaeum alhier, met het geredelijk aanvaarden van dien post toonde, zijne belangstelling in deze inrigting: Welk nut en genoegens daaruit voor ons geboren moet worden, zal elk bezeffen, die de eer heeft, met dien warmen voor stander voor alles wat nuttig en der Maatschappij voordelig is, bekend te zijn.

Van onze geachte buiten kommissarisen bedankte de weledele heer *Pieter Huidekoper*, te Harlingen, na eenen meer dan twintig jarigen dienst, uit hoofde zijner hooge jaren, en de heer *Freerk Dirk Fontein*, aldaar liet zich de keuze in deszelfs plaats, tot onzer aller blijdschap, geredelijk welgevallen. Wij vleijen ons ook hierin met U lieder goedkeuring, en hebben de eer u beide deze heeren als commissaris en voortestellen.

Wij leden in de loop van het jaar 1818 een treffend verlies door den dood van den waardigen geestelijken, den weleerwaarden heer pastoor *Beukman*. Sedert vele jaren was deze brave man ijverig arbeidende in den wijngaard van zijnen heer, en voor het eeuwig welzijn onzer kweekelingen, die den roomsch catholijken godsdienst belijden, hartelijk bezorgd. Zijner waardige nagedagtenis zij met dankbaare traanen het offer gebragt, zalig ruste hij in de gewesten des vredes, en zijne werken volgen hem na. In zijnen waardigen opvolger den weleerwaarden heer pastoor *Lieshout*, eenen even ijverigen mede arbeider gevonden te hebben, daarvan zijn wij verzekerd, en verheugen ons in de hoop, die wij met zoo veel reden mogen voeden, dat in zijn eerwaarde het verlies ons op de best mogelijkste wijze is vergoed geworden.

Vergunt mij thans mijne heeren! dat commissarissen hun gevoelvol hart uitstorten over allen die de inrigting aan hunne zorge toebetrouwd, met hunnen bijstand zoo kragtig helpen schragen.

Aan u dan in de eerste plaats edel achtbare heeren Burgermeesteren dezer stad, brengen wij openlijk de betamelijke hulde, van onzen dank voor de menigvuldige en spreekende bewijzen uwer gunst aan het kweekschool voor de zeevaart bewezen. Dat voortaan ons gesticht en alle nuttige inrigtingen in deze stad gevestigd nog lang onder uwe wijze bestiering den weldadigen invloed uwer bescherming ondervinden mogen; Wij houden ons verzekerd, dat onze ijver ons die waardig te maken, ook met uwe behartiging der belangens van ons kweekschool zal blijven bestaan.

Ook u weleerwaarde heeren leeraren van onderscheidene godsdienstige genootschappen, U zeggen wij onzen hartelijken dank, veel, zeer veel zijn wij aan U verpligt, voor het zoo geheel belangeloos waarnemen van den gewigtigen taak, de zedelijke en godsdienstige opvoeding onzer kweekelingen; mogten zij door uwe lessen ondersteund, meer en meer opgewekt worden, om het beste deel te leren kiezen, en regt bezeffen hoe groot het voorregt is, van door U tot ware christenen gevormd te worden.

Ook aan de heeren *Teijssen* en *Jas*, als arts en heelmeester, brengen wij onzen dank voor hunne ijverige zorgen aan het lichamelijk welzijn onzer voedsterlingen besteed, en niet minder verheugen wij ons, openlijk onze dankbare tevredenheid te kunnen betuigen aan den commandeur, verdere officieren en leermeesters, voor den rusteloosen ijver, waarmede zij werkzaam zijn in hunnen post, en van wier hartelijkste verkleefdheid aan het gesticht, aan bestuurders en kweekelingen, wij zoo dikwijls en nog onlangs in het bijzonder de onlochenbaarste bewijzen mogten ondervinden.

Thans zouden wij een einde kunnen maken, aan uw mogelijk reeds al te lang gerekt geduld, ware het niet dat ons nog eene zeer gewigtige en hoogst aangename pligt te vervullen overig bleef.

Het is ongetwijfeld uw geheugen niet ontgaan, mijne heeren! dat in het vorige jaar door onzen zeer geachten mede kommissaris des tijds voorzitter, u bericht werd, hoe onze oudste zeeheld en vriend, Zijne Excellentie de luitenant admiraal *van Kinsbergen*, grootkruis van de militaire Willems orde, aan dit gesticht een blijk willende geven van zijne hooge genegenheid voor het kweekschool voor de zeevaart, alhier, waardoor nog in volgenden tijd zijne groote belangstelling in hetzelve tot een nuttig aandenken zou blijken, aan den beroemden beeldhouwer *Gabriel* in last gaf, om een marmeren borstbeeld van *de Ruijter*, ten zijne kosten te vervaardigen, en aan het gesticht te bezorgen, de heer *Hooft* onze medebroeder voegde bij deze kennisge-ving den wensch van Zijne Exzellentie, dat het hem bijzonder aangenaam zijn zoude, bij het ontvangen van dit geschenk aan het vieren der nagedagtenis van *de Ruijter*, eenigen luister bij tezetten.

Dat wij niet aarzelden om aan 's mans billijk verzoek geredelijk te voldoen, zal niemand uwer mijne heeren! betwijfelen; dat dit ook u lieder aller goedkeuring zal verwerven, mogen wij van U, die zoo veel roem draagt op doorlugtige voorvaderen met regt verwagten.

Van U inzonderheid edel achtbare heer *Elias*, die het als een voorregt rekent, den grooten *de Ruijter*, onder uwe voorvaderen te mogen tellen; en wie zou dit geen voorregt achten! Gij verheugt u gewis niet weinig dien held in deze fraaije beeltenis, als op nieuw te zien herleven. O, mogt onze bede verhoord worden, dat Gij, op wien zoo vele deugden van uwen roemrijken en edelen voorzaat afstralen, en wien wij als een achtingswaardig afstammeling van den grooten zeeheld, vereeren, dat Gij nog eene reeks van jaren gespaard worde; tot heil van uw geslagt en tot zegen van Amstels Burgerij.

Ten einde nu de begeerte van Zijne Excellentie den Luitenant Admiraal *van Kinsbergen*, naar eisch en met gepastheid te voldoen, besloten kommissarisen net borstbeeld met alle mogelijke plegtigheid in het kweekschool voor de zeevaart te doen overbrengen, en vonden noodig den raad en de medewerking, daarbij interoepen van den Hoog Edelen Gestrengen heer Schout bij Nacht en Directeur der Marine, die zoo vriendelijk was, ons de medehulp van den Weledelen heer Equipagie Meester *Roepel*, voortestellen. Gaarne namen wij dit aanbod aan, en haddden het genoegen wederom een nieuw blijk te mogen ondervinden van de dienstvaardigheid en hartelijke genegenheid waarvan die heer aan ons gesticht aanhoudend zoo veel blijken geeft: Wij achten het daarom ook van onzen pligt, deze heeren hiervoor openlijk onzen dank te betuigen

Zonden wij ook niet als hoogst onverschillig gelaakt worden, indien wij niet alles beproefd hadden om die begeerte van onzen edelmoedigen vriend, zoo veel in ons was ten uitvoer te brengen, en onzen vurigen dank te betonen voor deze en zoo vele andere bewijzen van goedheid, door intestemmen in dien, door Zijne Excellentie zoo stellig geuitten wensch, dat Neerlands grootste zeeheld niet genoeg vereerd kan worden, en dat dit, zoo dikwijls zich daartoe de gelegenheid opdoet, openlijk te herhalen, aanhoudend ook bij het algemeen meer en meer de zugt voor Neerlands roem en glorie aanwakkerd, ontvlammen doet, en heiligen eerbied inboezemt voor onze roemrijke vlag.

Welk regtgeaard Nederlander is niet trotsch op zijnen *de Ruijter*, op dien held, die aan bedaarden moed de nauwgezetste getrouwheid paarde, die in zeegevaren beproefd, dezelve met zoo veel dapperheid wist te trotzeeren, die den vrijbuiter en dwingeland dwong om Neerlands vlag te eerbiedigen, die waar hij den standaart zwaaide, overal met diep ontzag vereerd werd, en nog waardiger werd geacht om zijn edel hart dan om zijnen rang, door zoo veel moeds verworven, en die bij eenen ingetogen aart, zoo vroom en godvrugtig in handel en wandel was.

Ik herhaal het, mijne heeren! wij voldeden gaarne aan dien wensch van den edelen *van Kinsbergen*, van den man, in wien zoo vele deugden van den grootsten zeeheld herrezen zijn, die van zijne vroegste jeugd af zoo veel prijs stelde op diens voorbeeld na te volgen, en zijn edel voetspoor te drukken; wiens moedig krijgsbeleid hem, gedurende zijnen glansrijken levensloop, zoo vele lauwe en heeft doen verwerven.

Het is ons, en ik ben er zeker van, ook U lieden allen eene aangename gewaarwording, wanneer wij ons voorstellen, hoe in dit oogenblik onze vier en tachtig jarige vriend en weldoener, op zijn lieffelijk *Welgelegen*, in zijne nog zoo levendige verbeelding, zich voorstelt, hoe wij zijnen doorluchtigen voorganger thans vieren, en zich verheugt in het nut het welk hij hier door wederom voor de jeugd heeft gesticht, en de liefderijkste weldaden boven allen roem stellende, geen loon verwacht, dan in de zelfsvoldoening, welke het gevolg is van edele daden.

God verleene den waardigen grijsaart nog vele zulke gelukkige oogenblikken in zijnen hoogen ouderdom, en dat allen die met vreeze het tijdstip zijner ontbinding zien naderen, met een gelovig vertrouwen verwachten mogen, *dat de Heere er in voorzien zal.*

Gij, kweekelingen! die het hoofdzakelijk voorwerp zijt van alle onze pogingen en zorgen, vestigt, ik bid het u, en waarom zoudt gij ons deze bede ook weigeren? vestigt, in navolging van uwen zoo opregten vriend den edelen *van Kinsbergen*, altoos uwe oogen op den grooten *de Ruyter*, als het beste voorbeeld op uwen loopbaan, tracht dien zoo veel als in uw vermogen is, als zeeman, als scheepsbevelhebber

(*Het vervolg in het tweede Bijvoegsel.*)

TWEEDE BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den 6den* MEI, 1820.

(Vervolg van het Bijvoegsel.)

ber of als vlootvoogd, maar niet minder als burger in de maatschappij en als christen na te volgen, wandelt zoo als hij wandelde met God, en het kan niet anders, of dit zal u voor tijd en eeuwigheid gelukkig maken.

Mogten wij onder het wijs bestuur van onzen geëerbiedigden Koning, door meer herlevenden handel, ook de zeevaart meer en meer zien aanwakkeren, om krachtiger te kunnen medewerken aan alles wat strekken kan tot bevordering van het heil en welzijn van ons dierbaar vaderland.

IK HEB GEZEGD.

Namen der commissarissen over het Vaderlandsch Fonds, ter aanmoediging van 's lands zeedienst, opgerigt in den jare 1781.

TE HAARLEM EN AMSTERDAM.

1781. Mr. Daniel Hooft, te *Amst.*
„ Dr. Bartholomeus Tersier, *Haarl.*
1786. Prof. Jan Hendrik van Swinden, *Amst.*
1790. Mr. Jaques Teijsset, *dito*
1796. Mr. Bernds. Alberts. van Houten, *dito*
„ Isaak Cornelis Sterk, *Haarl.*
„ Bartel Willem van der Vlugt, *dito*
„ Jacob Scholting, *dito*
1803. Hermanus Boerrigter, *Amst.*
1807. Mr. Johannes Enschedé, *Haarl.*
„ Willem Philip Barnaart, *dito*
1808. Jaques Riboulleau, *Amst.*
1809. J. P. Teding van Berkhout, *Haarl.*
1814. Prof. David Jacob van Lennep, *Amst.*
„ Bartholom. Weddik Wendel, *dito*
„ Anthonij Hartsen, Corns. zn. *dito*
„ Mr. Ludovic. Ernestius Hovius, *dito*
1817. Mr. Nicolaas van Beeftingh, *dito*
„ Mr. Robert Hendrik Arntzenius, *Haarl.*
„ Cornelis Jan de Bruijn Kops, *dito*
„ Hendrik Alexander Ruisch, *dito*
1818. Anthonij Ebeling, *Amst.*
„ A. van W. Crommelin, *Haarl.*
„ J. A van Zuijlen van Nijevelt, *dito*
1819. Jacob van Halmael, *dito*
„ Prof. J. P. van Capelle, *Amst.*

TE BATAVIA.

1814. Lambertus Zegers Veeckens.

COMMISSARISSEN CORRESPONDENTEN.

TE ROTTERDAM.

1797. Frans Smeer.
1815. Cornelis van Stolk.
1817. Cornelis Jacobus Blankenheijm.

TE 'S GRAVENHAGE.

1801. Mr. Abraham van Twist.
1805. Mr. Nicolaas Jacob Gallé.
„ Mr. George Willem 't Hoen.
1814. Mr. Simeon Petrus van Swinden.

TE LEIJDEN.

1814. Mr. J. L. Dozij.

TE DELFT.

1814. Mr. Cornelis Overgaauw Pennis.

TE DORDRECHT.

1797. Dirk Crans.
1816. Jan Schouten.

TE UTRECHT.

1815. Mr. Jan Kol.

TE GOUDA.

1800. Dr. Jan Pieter Kempef.

TE HOORN.

1807. Philip Houtkoop.

TE MEDEMBLIK.

1814. Mr. Jan Moll.
„ Dirk Holstein.

TE ARNHEM.

1806. Johannes Arnoldus Troost.

TE ZWOLLE.

1814. Mr. Herman Anthonij Tobias.

TE HARLINGEN.

1819. F. D. Fonkein.

TE GRONINGEN.

1814. Prof. Cornelis de Waal.

TE LEEUWAARDEN.

1816. Mr. W. R. van Sippama.

TE VLISSINGEN.

1815. Gabriel van Bel.

TE LONDON.

1814. J. P. Eilbracht.

TE SURINAMEN.

1817. Johs. Bruijnineh.
„ H. L. Perret Gentil.

TE CABO.

1805. G. E. Overbeek.

TE BATAVIA.

1820. J. C. Goldman.
„ Mr. S. van de Graaff.

Door eenige verdienstelijke mannen, beoefenaren en voorstanders der Nederlandsche Letteren, aangemoedigd zijnde, eene poging aan te wenden, om de meerdere verspreiding der voortreffelijke Werken van den Prins onzer dichteren; den grooten VONDEL, en andere klassieke Schrijvers, te helpen bevorderen, en, bij de meer en meer toenemende zucht voor de vaderlandsche letterkunde, en de klimmende achting voor de geschriften onzer waardige voorvaderen, dezelve gemakkelijker verkrijgbaar te maken, (waarvoor een algemeen verlangen zich schijnt te verklaren) is de ondergeteekende te rade geworden, daarvan eene nieuwe uitgave in klein formaat te doen, en wel in den trant van de Werken van J. CATS, door den hooggeschatten dichter FEITH uitgegeven, en de klein-formaten van de klassieke Schrijvers onzer naburen; en deze uitgave door de matigheid van den prijs tevens algemeen verkrijgbaar te maken.

Hiertoe een plan van inteekening voor de Werken van bovengenoemden hoofddichter ontwo pen hebbende, heeft hij de eer, hetzelve bij deze aan te bieden; terwijl hij tevens het genoegen heeft, te kunnen berigten, dat de kundige voorstander en beoefenaar der Nederlandsche Letteren, de heer JERONIMO DE VRIES, hem, door de aanbieding van eene, door zijn Ed. verzamelde, *Bloemlezing* uit de reijen der treurspelen van J. VAN DEN VONDEL, in staat gesteld heeft, om hun, die minder met de Werken van dat voortreffelijk vernuft bekend mogten zijn, eene proeve te leveren, welke toereikende is, om hetzelve te doen hoogschatten.

Het zoude overtollig zijn, in den lof van VONDELS Werken te willen uitweiden. Hij, toch, was treurspeldichter, eer de regelen, waaronder men alles heeft willen buigen, bekend waren, terwijl de regelen van het ware en schoone in zijne ziel lagen en zijne Werken omvatten; en wat men ook op zijne stukken meene te kunnen aanmerken, in de treffende schildering van karakters, verhevenheid van stijl, zuiverheid van gevoel, eenvoudigheid van inkleeding en sierlijkheid van voordragt, hebben zeker weinigen hem geëvenaard.

Altoos bleef het dus te bejammeren, dat zijne Werken niet algemeen genoeg verkrijgbaar waren, welk gemis zich thans meer doet gevoelen, daar ook in de Zuidelijke Provincien de lust voor de Nederlandsche Letteren begint aan te wakkeren, en eenigen zich er met roem in onderscheiden: en het is daarom, dat de ondergeteekende de eer heeft een plan aan te bieden, hetwelk hij vertrouwt, dat ieder, die eenigen prijs op den Vaderlandschen letterroem stelt, zal goedkeuren, en met zijne medewerking ondersteunen.

Het Werk zal, in 1820, met eene nieuwe Hollandsche letter gedrukt en met het afbeeldsel van VONDEL versierd worden; ieder deeltje, à à 400 bladzijden beslaande, zal aan de inteekenaren voor niet meer dan 25 stuivers afgeleverd worden, op post-velin voor 36 stuivers.

Buiten inteekening zal het niet dan voor een verhoogden prijs verkrijgbaar zijn.

Men zal de meest mogelijke zorg voor de keurigheid der uitvoering dragen, en alles aanwenden, om aan den goeden smaak en het vertrouwen der inteekenaren te voldoen. Zoodra de inteekening toereikende zal zijn, zal men met den meesten spoed voortgaan; met achttien of twintig deelen zal het Werk kompleet zijn, zullende de naamlijst der inteekenaren bij hetzelve gevoegd worden.

L. WESTERMAN.
Boekhandelaar te Amsterdam.

14 October 1819.

Ik zal met vermaak inteekeningen op dit werk aannemen, in het vertrouwen dat dezelven door den heer *Westerman* zullen aangenomen worden, en daartoe eene lijst open houden tot den laatsten van junij aanstaande.

BATAVIA, *den 5 mei* 1820.

LUDWIG IHNEN.

Advertentie.

NARIGTEN worden verlangd zoo wel omtrent het overlijden als ten aanzien der familie betrekkingen van *Christiaan Ritter* geboren te *Braufels*, groot hertogdom van den neder-rhijn, welke in 1739 in dienst der Oost-indische Compagnie het *Middelburg* naar *Java* is overgegaan met het schip OUWERKERK, en na te *Batavia*, als logement-houder eenige jaren te hebben gewoond aldaar moet zijn overleden. Een ieder die aangaande dezen persoon of zijne achtergelatene familie eenige zekere berigten kan geven, wordt bij dezen verzocht daar van mededeeling te willen doen aan

Den Resident van Batavia
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

BATAVIA, *den* 28 *april* 1820.

Bekendmaking.

DE resident van Batavia is in ervaring gekomen, dat niettegenstaande de termijn van betaling der belasting op de paarden en rijtuigen voor dit jaar reeds verloopen is, even wel nog een groot aantal belasting-schuldigen in zijne residentie achterlijk zijn gebleven niet alleen, in de geheele of gedeeltelijke betaling derzelve, maar ook zelfs in het doen der aangifte aan den pachter van dit middel, van het aantal paarden, welke een ieder in den loop van dit jaar zal aanhouden, niettegenstaande de wijkmeesters in derzelver respective wijken, tot dat einde aan de ingezetenen de lijsten hebben aangeboden, maar op welke verscheiden derzelven hebben kunnen goedvinden, niet te teekenen, schoon een en ander zoo duidelijk bij de wet bepaald is.

De resident welmeld heeft dus gemeend de genoemde belasting-schuldigen hier aan te moeten herinneren, en noodigt dezelven mitsdien, een ieder voor zoo verre hem aangaat, om binnen den tijd van veertien dagen, gerekend van heden, aan den pachter van voorschreven belasting opgave en betaling te doen van en voor het getal paarden, hetwelk hij in den loop van dit jaar zal aanhouden, sub pœne van in het tegen gestelde geval te zullen beloopen, de bij de wet bepaalde boete van tien gulden, voor ieder paard, hetwelk zal zijn verzwegen, of waarvan de betaling niet geschied zal zijn; wordende bij deze het publiek ter kennisse gebragt, dat aan den pachter in overeenstemming met het regt hem deswegens bij de pacht-conditien toegekend, als nu de vrijheid is gegeven, om de stallen der perzonen welke hoegenaamd geene opgave gedaan hebben, of wier opgaven worden gesuspecteerd, van tijd tot tijd te visiteren.

BATAVIA, *den* 2 *mei* 1820.
De resident van Batavia.
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Advertentie.

DE in- en opgezetenen van Sourabaija worden bij deze geinformeerd, dat in de aanstaande maanden van *mei* en *juni* dagelijks (zon- en feestdagen uitgesloten) op het bureau van politie zal worden gevaccerd, tot den ontvangst der belasting van de slaven-tax voor het jaar 1820.

SOURABAIJA, *den* 25 *april* 1820.
De resident.
DE SALIS.

Advertentie.

OP maandag den 22sten mei, zal door den ondergeteekenden kolonel directeur der fortificatien, ten zijnen huize in het kampement van de genie te Weltevreden, publiek worden uitbesteed.

De bouw van twee blokken, elk van zes officiers woningen op Weltevreden, en te gelijkertijd het maken van *twaalf pedatties* met wagenwielen, en een waarloswiel bij elke pedattie.

Alles overeenkomstig de plans en beschreven voorwaarden daarvan, welke acht dagen bevorens ter lezing zullen liggen, ten kantore van den majoor F. D. Cochius, eerst aanwezend ingenieur der eerste groote militaire afdeeling, en van den architect der civiele gebouwen te Batavia.

WELTEVREDEN, den 4 mei 1820.
De kolonel directeur voormeld,
J. C. SCHULTZE.

Post-kantoor te Batavia.

WORDT ter kennisse van het publiek gebragt, dat aan het Post-kantoor te Batavia pakketten ter verzending van brieven geopend zijn, om te worden verzonden

naar Schip Kapitein
Amsterdam, *Mijnhout*, Wit.
Mauritius, *Governor Farquhar*, Maché.
Rotterdam, *Recoverij*, W. Fortherleij.

welke in lading liggen en in den loop dezer maand zullen zeilen.

De brieven of pakketten uit de oostelijke districten, kunnen ter verdere verzending onder adres van den postmeester aan de Post-kantoren te Samarang en Sourabaija, worden bezorgd.

Post-kantoor te BATAVIA, *den* 4*den mei* 1820.
De postmeester te Batavia,
G. MUIJSKEN.

Wisselkours.

BATAVIA, *den* 30*sten april* 1820.
Op Holland, 3 m. zigt, 52 *stuiv. Ct. per Sp. mat.*
Op Engeland, 3 m. zigt, 5 *schell. per ditto.*
Op Bengalen, 3 m. zigt, 200 *sicca ropijen per* 100 *Sp. matten.*

*** HEDEN verloste mijne echtgenoote *L. F. Macaré*, gelukkig van een zoon.
C. SLUITER.
WELTEVREDEN, *den* 2 *mei* 1820.

*** HEDEN verloste zeer voorspoedig van eene dochter, de geliefde huisvrouw van *M. Rudolph.*
BATAVIA, *den* 4 *mei* 1820.

*** HEDEN overleed alhier in den jeugdigen ouderdom van 43 jaren, mijne tedergeliefde echtgenoote *Maria Catharina Palm*, na eene vergenoegelijke echtverbintenis van ruim 23 jaren; verzoekende alle vrienden en bekenden, van verder rouwbeklag verschoond te mogen zijn.
A. DANIELSZ.
CHERIBON, *den* 28 *april* 1820.

Advertentie.

ALLE degenen welke iets te vorderen hebben van, of schuldig zijn aan den boedel van wijlen den geweermaker *van Gesteren*, op den 25sten maart jl. alhier overleden, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, voor ultimo mei aanstaande, aan de ondergeteekende kommissarissen.
J. D. CRAMER.
S. J. SNAL.
SOURABAIJA, *den* 15 *april* 1820.

*** DE weeskamer te Batavia, verzoekt elk en een iegelijk, welke iets te vorderen heeft van, of ook verschuldigd is aan de boedels van wijlen *J. B. Wiegerman*, *C. Glavemans*, *C. J. Prediger*, en de vrije christen vrouw *M. E. Mattheus*, daar van aan haar aangifte en betaling te doen.
BATAVIA, *den* 29 *april* 1820.
Op last van de weeskamer,
De secretaris,
J. H. COX.

Bekendmaking.

DE ondergeteekende voornemens zijnde, zich na Europa te begeven, noodigt uit bij deze al degene, met welke hij uitstaande zaken heeft dezelve zoo spoedig mogelijk met hem te willen vereffenen.
J. HOOIJMAN.
BATAVIA, *den* 22 *april* 1820.

Advertentie.

DE ondergeteekende in dit climaat niet kunnende aarden, en dus van voornemen zijnde om het eiland te verlaten en naar Holland terug te keeren, verzoekt een ieder die iets van hem te vorderen heeft, zich bij hem te adresseren binnen den tijd van zes weken, gerekend van den 25 dezer.
J. F. VAN VELTHUZEN.
SAMARANG, *den* 18 *april* 1820.

Advertentie.

ALLE die genen welke iets te pretenderen hebben of verschuldigt zijn, aan den 2de luitenant *von Liebenstein*, van het 10de bataillon, worden verzocht opgaaf hier van te doen binnen den tijd van vier weken aan de administrateurs van voornoemd bataillon.
WELTEVREDEN, *den* 29 *april* 1820.
De administrateurs voormeld,
AMELUNG.

THE Executors to the Estate of the late Captain *Robert Bevens*, beg leave to inform the Creditors, that the claims presented on Wednesday the 26th inst. have been passed for payment, and that another meeting which will be final, will be holden at the same Office on Wednesday next the 3d of May, at 12 o'clock, after which the Executors decline receiving any demands against the said Estate.
JOHN DALTON.
BATAVIA, 27*th April* 1820.

Advertentie.

ALLE degenen welke iets te pretenderen hebben of verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen den 1ste luitenant *G. Jonas*, bij het 20ste bataillon infanterie van linie, overleden aan boord van het schip IDA ALBIJDA, den 29sten maart 1820, gelieven daarvan opgave te doen, binnen den tijd van zes weken na dato dezes, aan de kommissarissen in gemelden boedel te Sourabaija.
VAN PABST.
POLSVOORT.
2de luit.

Advertentie.

DE ondergeteekende voornemens zijnde, zich naar Europa te begeven, verzoekt een ieder die vermeent iets van hem te vorderen te hebben, zich in den loop dezer maand alhier bij den heer *Bockemöhl* te adresseren.
JACOB VOSS.
BATAVIA, *den* 3 *mei* 1820.

Advertentie.

R. J. Abegg, heeft tot zijnen gemagtigden aangesteld den heer *B. H. Boterkooper.*

Vendu Advertissementen.

Door Vendumeesters zullen de volgende Vendutien worden gehouden, als:

Op maandag den 8*sten mei* 1820.
VOOR het negotie huis van de heeren *Colville, Jutting & Co.*, staande aan de westzijde van de groote rivier, van glas werken, lakens, genever, en roodewijn olij &a. Als mede van 50 coijangs rijst bij kavelingen van 5 coijangs.

Op dingsdag den 9*den mei* 1820.
VOOR het negotie huis van de heeren *Skelton & Co.*, staande in de binnen Nieuwpoort-straat, van eenige coijangs rijst in dubbelde goenie zakken, aarde en ijzer werken, lakens, bier, roode en madera wijn op bottels, witte linnen voor hemden &a.

Op woensdag den 10*den mei* 1820.
VOOR het negotie huis van de heer *J. Hommes*, staande in de Lepels-straat van spermacetie, kaarsen, aarde en glaswerken, lakens, theer, stolpen, verfstoffen, flanel en een extra fraij doorniks vloer-tapijt, lang 9½ breed 6½ ellen.

Op vrijdag den 12*den mei* 1820.
OP Weltevreden voor het sterfhuis no. 65 van wijlen den 2de luitenant *Saal*, van huismeubelen, wagens, paarden, tuigen, gemaakte linnegoed, montering stukken, boeken, &a.

Op zaturdag den 13*den mei* 1820.
Op vordering en ten bij weezen van den deurwaarder van het hooge geregtshoff van Nederlandsch Indie, voor de woning van *Mochamat Tjieng Naim Baktie Nuija Widjaija*, en zijn wijff *Apipa*, in de prinse laan van een partij bij wege van executie agterhaalde huismeubelen, wagens, paarden, &a. &a.

Advertentie.

TUSSCHEN den 20 en 27 mei 1820 de dag nader te bepalen zal verkocht worden, de navolgende vastigheid.

Voor rekening des boedels van wijlen *Christiaan Louis Arnold.*

Zeeker erf, bebouwd met een steene pedak &a. staande en gelegen buiten deze Stads-poort dicht bij de chineese Campong, in het westerveld het 2de deel van het blok O. sub no. 99.

De belendingen zijn op het Vendu-kantoor te zien.

Te koop.

OP voordelige voorwaarden, het volgelegen stuk grond no. 25 op het Koningsplein, nadere informatie bij de heeren *Leps & Fetmenger.*

Te huur.

MET primo mei een pakhuis staande op de Groote-rivier oostzijde, te bevragen bij *C. Heijer.*
BATAVIA, *den* 20 *april* 1820.

Advertentie.

TUSSCHEN den 22 en 27sten mei aanstaande, zal voor afbraak door vendu-meesteren publiek verkocht worden, het huis en bijgebouwen Klein Pondok-gedee, gelegen boven Buitenzorg tusschen de 45 en 46ste Paal, en wel
1. Het woonhuis.
2. Combuis, dispens, en 6 slave-vertrekken.
3. Wagenhuis en stalling voor 10 paarden, alles met pannen gedekt, onder bepaling dat de materialen in 6 maanden moeten zijn opgeruimd.

Uit de hand te koop

HET huis van den ondergeteekenden gelegen op den weg van Jacatra.
GROOS.

Advertentie.

BIJ de gebroeders *Beijnon*, zijn te bekomen roode wijn, jenever, zwitsersche kaas, korenten, enz.

Advertentie.

DE ondergeteekende presenteert uit de hand te koop zijn groot en welgelegen woonhuis in de Koestraat, benevens zijn negotie huis in de binnen Nieuwpoortstraat, nadere informatie bij hem zelf.

L. SMULDERS.

Te koop.

TWEE leege erven, staande op Jaccatra, te bevragen bij *Cohen*, op de Amanusgracht.

Advertentie.

TER lands drukkerij, zijn te bekomen Nederlandsche Staats-Almanakken voor 1819, tegen *f* 7 het exemplaar.

Uit de hand te koop.

BIJ *Hommes*, zes groote kasten met glazen deuren, zeer geschikt in een toko.

TEN huize van den Heer *Bockemöhl*, in de buiten Nieuwpoort-straat, zijn nog te bekomen tegen dadelijke betaling, martavanen, kamerpotten, spoelkommen, connomon, miso, mebos en sakkijs.

Advertentie.

IN het negotie-huis van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*, zijn te bekomen de ondergemelde goederen, onlangs aangebragt van Bengalen, per het schip INDIANA, kapitein *J. Pearl*, als Patnasche rijst, salpeter, goenij zakken, Daccasche zeep, opium, bastas, zeilgaren, hocka tabak, &a.

BATAVIA, *den* 20 *april* 1820.

Advertisement.

AT the stores of Messrs. *van Rijck, Prediger & Co.*, are for Sale the undermentioned Bengal Articles, lately imported per the Ship INDIANA, Captain *J. Pearl*, viz: Patna Rice; Saltpetre; Gunny-bags; Dacca Soap; Opium; Baftas; Twine; Hocka Tobacco; &c.

BATAVIA, 20*th April* 1820.

Uit de hand te koop.

EEN koets, een chais, twee span van vieren zeer welgedresseerde paarden, een dames rijdpaard, nog een rijpaard en 2 stel tuigen elk voor 4 paarden, adres op Weltevreden bij

J. C. SCHULTZE.

Advertentie.

IN den loop der maand mei aanstaande, zullen voor het negotie-huis van de heeren *van Rijk, Prediger & Co.*, bij openbare vendutie verkocht worden, twee vriesche bullen en eene dito koe, blijvende dezelve intusschen uit de hand te koop.

BATAVIA, *den* 20 *april* 1820.

Te koop.

450 halve kelders Hollandsche genever bij

J. VAN REENEN & Co.

Advertentie.

IN het magazijn van de heeren *van Rijck, Prediger & Co.*, naast hun negotie-huis in de binnen Nieuwpoort-straat, zijn te bekomen, eerste kwaliteiten roode, rhijnsche, (Johannisberger & Rudesheimer, van de beroemdste gewassen) champagne wijnen, madera wijn in vaten, cognac brandewijn in bottels, wijnazijn in vaten en bottels, hollandsche siroop, gerookte ossenribben en paterstukken, bengaalsche bult en tongen, ansjovisch, gekookte lijnolie in kelders, witlood in gekookte lijnolie gemalen en andere verfwaren, spiegels, jagtgeweren en pistoolen, hagel, superfine en grove lakens, fijne casimieren en dames lakens, zijde en catoene fluweelen, keurige goud- en zilverstoffen, polemiten, flanellen, dimitten, piqués, dames klederen, garnituren, schoenen, lange, middel en korte handschoenen, zijde en katoene kousen, mans en jongens, engelsche en hollandsche, hoeden, gouden en zilveren passementen, gouden en zilveren echte en valsche epauletten, orange echarpes, schrijf behoeften, speelkaarten, moderne europische zilverwerken, halscieraden, gesleepene bloed-coralen, pleet en glaswerken, engelsche tafel en fransche theeserviesen, kamerkroonen, hangstolpen &a., Bengaalsche en madrassche lijwaten, goenijzakken, zeildoek en zeilgaren, salpeter en zeep, kurkeproppen, heele en halve bottels, diverse ijzerwerken, timmermans gereedschappen, zweedsch ijzer en staal, als mede drie fraaije europische rijtuigen pas aangebragt met het amerikaansche schip TYRE van Amsterdam.

BATAVIA, *den* 6 *mei* 1820.

Advertentie.

BIJ den ondergeteekende, No. 8, Groote-rivier, zijn te bekomen, versche stokvisch, spermaceti kaarsen, gezouten vleesch, eau de cologne, brandewijn, port- claret- en madera-wijnen, Amerikaansche tabak, Spaansch groen in olie, diverse Toortsen scheeps blokken, &a.

J. B. TOLAND.

Te koop.

RIJST, bij *Groenewald & Meijer*.

Te bekomen.

BIJ *Mackertich*, op Groot-roa-malakka n°. 31, beste kardamom, tegen gereede betaling.

Advertentie.

BIJ *Westermann & de Nijs*, zijn pas van Java aangebragt eenige coijangs beste rijst, als mede is bij hun verkrijgbaar pas aangebragte booter.

Positively to sail on or before the 2d June,

The Ship MELPOMENE,

Captain *T. A. Watt.*

THE MELPOMENE is engaged to sail for PORTSMOUTH and AMSTERDAM, by the 2d of June, and has accommodations for two or three more Passengers, for terms apply to the Captain, at *Robert Addison's*, 9, great Malacca-street.

Benoodigd.

VRACHT goederen voor het schip PEKIN, naar Samarang of Sourabaija, adres bij

ROMSWINCKEL & BRANDT.

Vracht.

NAAR ROTTERDAM per het Engelsche schip RECOVERY, kapt. *Forthelcy*, te bevragen bij *Colville, Jutting & Co.*

BATAVIA, *den* 5 *mei* 1820.

Advertentie.

IEMAND het werk getiteld *Staat der Nederlandsche Oost-indische bezittingen onder het bestuur van den G. G. H. W. Daendels* bezittende en genegen zijnde zich daarvan voor eenen billijken prijs, te ontdoen, adressere zich bij

E. VAN TEIJLINGEN.

MOLENVLIET, *den* 26 *april* 1820.

MEN offereerd aan twee europezen, vrije passagie naar de Molukkos.

BATAVIA, Voorreij n°. 20.

DE ondergeteekenden hebben de eer aan het publiek bekend te maken, dat zij hunne belangen als kooplieden en agenten hebben vereenigd, onder de firma van *Brouwer, Nolthenius & Co.*

A. C. BROUWER & Co.
J. J. NOLTHENIUS.

BATAVIA, *den* 29 *april* 1820.

IT is respectfully announced by the undersigned, that having united their interests as MERCHANTS and AGENTS, their concerns shall from this date be conducted under the firm of *Brouwer, Nolthenius & Co.*

A. C. BROUWER & CO.
J. J. NOLTHENIUS.

BATAVIA, 29*th April* 1820.

Advertentie.

C. *Paijan*, vereerd zich het publiek kennis te geven, dat hij een wel ingerigt logement houdende is op de groote weg naar Tana-abang over de brug bij Rijswijk.

Dat men daar, alle dagen ten vier ure een behoorlijk en goed ingerigt diné zal gereed vinden, en dat zoo somtijds den een of ander eenige schotels verkoos, dezelve zoo wel pastijen als anderzints zullen gereed zijn, onder mits evenwel dat men dezelven den dag bevorens besteld, daar de hitte alhier niet toelaat, om dezelven onbesteld in gereedheid te hebben.

En zal hij ook ten allen tijde gereed zijn tot het geven van bruilofts partijen, soupeens collatien, of anderzints, zoo ten zijnen huize als bij den geene, die zulks aan hem om in andere gebouwen te hebben zouden willen opdragen.

Bevelende zich ten allen gevalle in de gunst van de ingezetenen alhier en van reizigers, belovende steeds eene prompte en civiele bediening.

Advertentie.

DE directie der societeit de Harmonie te Rijswijk, noodigt bij deze allen welke genegen mogten zijn, om deel te nemen in het ontworpene plan van vermaken aldaar, zich als leden te doen voorstellen; liggende gemeld plan, in de hollandsche en engelsche taalen, van 's morgens 8 tot één uur in gemeld locaal ter lezing voor een ieder.

Namens de directie voornd.
SAMPSON, *Sec.*

RIJSWIJK, *den* 26 *april* 1820.

Advertisement.

THE Directors of the *Harmonie Society* at Ryswyk, invite those as may choose to partake of the amusements there, according to the plan which can be seen at the Society-house, in the Dutch and English languages, from 8 o'clock in the morning until 1 P. M., to have themselves proposed as a Member of the said Society.

RYSWYCK, 26*th April* 1820.
By order of the Directors,
SAMPSON, *Sec.*

Advertentie.

ALGEMEENE VERGADERING in de *Societeit de Harmonie*, te Rijswijk, op maandag den 8sten mei 1820 's avonds ten half zeven ure.

SAMPSON, *fco.*

SPECTACLE FRANÇAIS.

MERCREDI 17 MAI.

Une première représentation

DES FOLIES AMOUREUSES,

Comédie en trois actes et en vers de *Regnard.*

Madame *Bally* remplira comme amateur le rôle d'*Agathe.*

Dans l'intermède madame *Bally*, artiste et maitresse de danse, exécutera, avec un amateur, *la Gavotte de Vestris.*

SUIVI

DE PATAQUES OU LE PEINTRE D'ENSEIGNE,

Comédie variété en un acte et en prose.

LE SPECTALE SERA TERMINÉ

Par une *danse de caractère* ou *pas de grace*, par mad. *Bally.*

PRIX DES BILLETS:

Les dames	3	roupies.
M.rs les officiers	3	„
Les messieurs	5	„

On commencera à 7 heures.

Les billets se distribueront à Batavia, au magasin de M.r *Piolle*, Buitennieuwpoort-straat n.° 6, et en sa maison à Noordwijk; il y aura le jour de la représentation un bureau ouvert, à 4 heures, à la porte du spectacle.

*** TER LANDS DRUKKERIJ worden, voor gereede betaling, aan de inteekenaren afgeleverd de nummers 1 tot 10 inclusive van het STAATSBLAD VOOR 1820. Het bedragen is *f* 4 : 10 : - indisch.

*** *TARIEF voor het drukwerk ter Lands-drukkerij.*

1°. *Voor plaatsingen in de Courant, niet te bovengaande het getal van drie insertien*, één gulden indisch *per regel druk.* (*vijf woorden voor ééne regel, voorts alleen staande letters, sommen in cijfer en verkortingen voor één woord, en de laatste woorden altijd voor vijf te rekenen*)

2°. *Voor bekendmakingen buiten de Courant, het rondbrengen daaronder begrepen*, één gulden en vijftien stuivers *per regel druk.*

3°. *Voor katalogussen*, tien stuivers per nummer *of één gulden voor drie nummers, het rondbrengen daaronder begrepen.*

4°. *Voor chertepartijen, polissen van assurantie, circulaire brieven, prijs couranten, obligatien, koopbrieven, en ander werk in folio, een zijde druk*, vijftien guldens *voor de eerste honderd exemplaren*, en tien guldens *voor de volgende.*

5°. *Voor quarto en ander kleiner werk als kognossementen, uitnoodigings briefjes en dergelijke, een zijde druk*, acht guldens *voor de eerste honderd exemplaren*, en vijf guldens *voor de volgende.*

Alles echter met dien verstande, dat hieronder niet is begrepen het zegel, het welk art. 52 der ordonnancie op het klein zegel ten bedrage f ¼ voor stukken beneden de 10 regels, f ½ voor die van 10, en f 1 zonder onderscheid voor de stukken van 20 regels en daarboven voorschrijft; alsmede niet het papier, dat door de belanghebbenden moet worden geleverd.

De DADELIJKE BETALING *thans eene vereischte zijnde, wordt verzocht bij stukken voor den druk, vooral bij advertentien voor de courant het geld te voegen, waartoe het bovenstaande tarief alle gemakkelijkheid aanbiedt, behoevende men maar de woorden te tellen en door vijf te deelen, om de som der te betalende indische guldens te vinden, hierbij het zegel-geld voegende, hetwelk ¼ gulden voor alles wat onder 50 woorden, ½ gulden voor dat onder 100 woorden en 1 gulden voor al wat boven 100 woorden is. Bij voorbeeld, eene advertentie inhoudende 21 woorden (sommen in cijfer en alleenstaande letters voor een woord, als ook het laatste woord voor volle vijf gerekend) zal bedragen f 5. en 9 stuivers indisch voor het zegel, eene advertentie van 53 woorden f 11. en voor het zegel 18 stuivers, eene advertentie van 104 woorden f 21. en 1 : 6: voor het zegel.*

HOUDENDE ZICH DE DIRECTEUR DER DRUKKERIJ IN DEN VERVOLGE ONVERANTWOORDELIJK, VOOR ALLE KWADE GEVOLGEN DIE ZOUDEN KUNNEN ONTSTAAN DOOR DE NIET-PLAATSING VAN STUKKEN, WAARVOOR DE INSERTIE-KOSTEN NIET ZIJN VOLDAAN.

GEDRUKT TE BATAVIA,
ter Lands Drukkerij.